TÜRKİYE İŞ KURUMU

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI
TOKAT İLİ
2022 YILI SONUÇ RAPORU

2022 YILI

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMALARI

TOKAT ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

TOKAT İLİ 2022 YILI SONUÇ RAPORU

Hazırlayan:

Mustafa EKİCİ

İş ve Meslek Danışmanı

SUNUŞ

Bilişim sektörünün gelişmesi sonucu, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de işyerlerinde üretim metotları değişmiştir. İşverenler bu değişimi bilen veya bu değişime uyum sağlayabilecek personelleri daha fazla tercih etmektedir. Nitekim iş arayanların özellikleri ile işverenlerin açık işlerinde aradığı özelliklerin uyuşmaması, işverenlerin ihtiyacı olan personeli bulmasını güçleştirmektedir. Uygun personelin bulunamaması durumu hizmet veya mal üretim hızını azaltabilmektedir.

Eşleştirme problemi olarak da adlandırabileceğimiz bu sorunun tespit edilmesi ve uygulanması gereken istihdam politikalarının hazırlanmasıyla, hem işverenler personel ihtiyacını hızlıca karşılayabilecek, hem de işgücünün niteliği gelişen teknolojiye uygun hale gelebilecektir. Bu problemi en aza indirgemek için her devlet kendi ülkesinin ekonomik yapısına göre istihdam artırıcı tedbirler almaktadır.

Ülkemizin kalkınması amacıyla sermayesini ortaya koyan işverenlerimizin personel ihtiyacını karşılamak ve işgücünü değişen üretim modellerine göre yetiştirmek ülkemizin en önemli görevlerinden birisidir. Bu amaçla kamu istihdam kurumu olarak görev yapan İŞKUR her yıl 81 ilde İşgücü Piyasası Araştırması yapmakta, araştırma sonuçları kullanılarak yerel ve ulusal düzeyde istihdam politikaları geliştirilmektedir.

Bu minvalde 2022 yılı Tokat İli İşgücü Piyasası Araştırması 18 Nisan-27 Mayıs 2022 tarihleri arasında yapılmış, araştırma kapsamında Tokat ilinde 20 ve üzerinde çalışanı olan 375 işyeri için veri derlenmiştir. Derlenen veriler işgücü piyasasının arz ve talep yönü ele alınarak tablo ve grafikler yardımı ile Tokat Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü personelleri tarafından bu raporda yorumlanmıştır. Bu rapor, ulusal istihdam politikalarının yanı sıra şahsım başkanlığında toplanacak ilk İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu Toplantısı'nda değerlendirilecek, ilimizde istihdam ve mesleki eğitim konularında hazırlanacak tüm eylem planlarında kaynak teşkil edebilecektir.

Bu araştırmanın ortaya çıkmasında gösterdikleri özenli çalışma nedeniyle Tokat İŞKUR personellerine, araştırma sürecinde işyeri bilgi formlarına titiz bir şekilde yanıt veren tüm işverenlerimize ve emeği geçen herkese teşekkür ediyor, Tokat İli İşgücü Piyasası Araştırması Raporunun ilimiz ve tüm ilgililer için yararlı olmasını diliyorum.

Numan HATİPOĞLU

Vali

ÖNSÖZ

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizin de önemli sorunlardan birisi işsizliktir. İşsizlik; kişinin çalışma isteğinde olmasına rağmen ilgi, yetenek, eğitim ve becerisine uygun iş bulamaması sorunudur ve bu sorun ülkelerin gelişmişlik düzeylerine göre farklılık göstermektedir. Yüzyıllar önce beden gücüne dayalı ve genellikle küçük atölyelerde yapılan üretim; sanayi devrimi olarak adlandırılan ve sırası ile buharın, elektriğin ve bilişimin kullanılması ile yerini devasa ve çoğunluğu otomasyon ile çalışan fabrikalara bırakmıştır. Bu değişim; işgücünün yeni çalışma düzenine uyum sağlama zorunluluğunu getirmiş, bu değişime ayak uyduramayanlar çalışma hayatının gerisinde kalmaya başlamıştır.

Ülkemiz; tüm kurum ve kuruluşları ile işgücündeki değişen koşullara daha fazla vatandaşımızın daha hızlı uyum sağlayabilmesi adına çok önemli adımlar atmaktadır. Özelikle Kurumumuz bünyesinde düzenlenen işbaşı eğitim programı ile teorik bilgi sahibi kişiler işyerinde Kurumuzun desteği ile çalışarak pratik bilgiye sahip olmakta; Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek

Öğretim Kurumuna bağlı okullarda yeni çalışma düzenine uyum sağlayacak kişileri yetiştirebilmek adına müfredata yeni dersler, yeni alanlar, yeni programlar eklenmektedir. Ülkemizin yatırım, üretim, istihdam ve ihracat odaklı büyüme stratejisi çerçevesinde, ülkemizde işsizlik oranını azaltmak amacıyla tüm kurumlarımız hizmet vermeye devam edecektir.

4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanununda *"İşgücü piyasası verilerini, yerel ve ulusal bazda derlemek, analiz etmek, yorumlamak ve yayınlamak, İşgücü Piyasası Bilgi Danışma Kurulunu oluşturmak ve Kurul çalışmalarını koordine etmek, işgücü arz ve talebinin belirlenmesine yönelik işgücü analizlerini yapmak, yaptırmak"* Kurumumuzun görevleri arasında sayılmıştır. Bu görev bilinci çerçevesinde ülkemizde Kurumumuz tarafından her yıl işgücü piyasası araştırması yapılmaktadır. Pandemi öncesinde 81 ilde yüz yüze düzenlediğimiz işgücü piyasası araştırması, pandemi dönemi ve sonrasında hibrit yöntemle (yüz yüze, elektronik ortamda veya telefonla görüşülerek) gerçekleştirilmiştir.

2022 yılı İşgücü Piyasası Araştırması saha çalışması 18 Nisan-27 Mayıs 2022 tarihleri arasında yapılmış, araştırma kapsamında Tokat ilinde 20 ve üzerinde çalışanı olan 375 işyeri için veri derlenmiş, saha araştırmasından elde edilen veriler 2022 Kasım ayı içerisinde raporlaştırılmıştır. 2022 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması ilimizdeki çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiş, işverenlerin eleman ihtiyacı anında karşılanmaya çalışılmıştır. Ayrıca; piyasanın ihtiyaçları doğrultusunda işgücü yetiştirme kurslarının hangi mesleklerde düzenleneceğini belirlemek amacıyla veriler toplanmıştır. 2022 Yılı Tokat İli İşgücü Piyasası Araştırması Raporu işgücü piyasasının arz ve talep yönünü istatistik verilerle açıklayan önemli bir kaynaktır.

Bu vesileyle Tokat İli İşgücü Piyasası Araştırması'nın tüm kullanıcılara faydalı ve hayırlı olmasını diler; bu araştırmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak araştırmaya katılan tüm işverenlerimize, raporun hazırlanmasında emeği geçen Kurum çalışanlarımıza ve sosyal paydaşlarımıza teşekkür ederim.

Bekir FINDIK

İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ ..... **ii**
ÖNSÖZ ..... **iv**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **vii**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **viii**
KISALTMALAR ..... **ix**
YÖNETİCİ ÖZETİ **1**
GİRİŞ **3**
BİRİNCİ BÖLÜM İŞGÜCÜ PİYASASI GENEL VERİLER **5**
1.1. TÜİK BÖLGESEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 5
1.2. SGK SİGORTALI VE İŞYERİ GÖSTERGELERİ 6
1.3. İŞKUR İDARİ KAYITLARI 8
1.3.1. Açık İş İlanları 8
1.3.2. İşe Yerleştirmeler 10
1.3.3. Kayıtlı İşsiz 12
1.3.4. Aktif İşgücü Programları 13
1.3.5. İşsizlik Ödeneği 17
İKİNCİ BÖLÜM İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI SONUÇLARI **20**
2.1. İŞLETMELER VE MEVCUT İSTİHDAM 22
2.2. AÇIK İŞLER 36
2.3. TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 44
2.4. GELECEK DÖNEM İSTİHDAM BEKLENTİLERİ 48
2.4.1. Net İstihdam Değişimi 48
2.4.2. Teknolojik Dönüşümün İstihdama Etkisi 51
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME **52**
KAYNAKÇA **56**
EKLER **57**

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: 2021 Yılı TÜİK Bölgesel İşgücü Göstergeleri 5
Tablo 2: 2022 Yılı Temmuz Ayı SGK İşyeri İstatistikleri 6
Tablo 3: 2022 Yılı Temmuz Ayı SGK Sigortalı İstatistikleri 7
Tablo 4: 2022 yılında (Ocak-Eylül) Açık iş sayısı en yüksek olan meslekler 9
Tablo 5: 2022 yılında (Ocak-Eylül) İşe yerleştirme sayısı en yüksek olan meslekler 11
Tablo 6: Yıllar İtibariyle MEK+İEP Yararlanıcı Sayıları 15
Tablo 7: 2022 Yılı Ocak-Eylül Dönemi AİP (Yararlanıcı Sayısına Göre İlk 10 Meslek) 16
Tablo 8: Araştırma Kapsamında Veri Derlenen İşletme Sayısı 22
Tablo 9: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletmelerin Hizmetlerimize Göre Oranları 31
Tablo 10: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları 33
Tablo 11: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşletme Oranı 36
Tablo 12: Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması 40
Tablo 13: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayıları 40
Tablo 14: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Arama Kanalları 41
Tablo 15: Açık İşi En Fazla Olan İlk 10 Meslek İçin Talep Edilen Beceri Sırası 42
Tablo 16: Tercih Edilen Cinsiyete Göre En Fazla Açık İşi Olan Meslekler 43
Tablo 17: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayıları 44
Tablo 18: Eleman Temininde Güçlük Çekilen İlk 10 Meslek 46
Tablo 19: Sektörlere Göre Beklenen İstihdam Değişimi 49
Tablo 20: Meslek Gruplarına Göre Beklenen İstihdam Değişimi 50
Tablo 21: En Fazla Net İstihdam Artış ve Azalışı Beklenen Meslekler 50
Tablo 22: İşverenlerin Teknolojik Dönüşüm Sonucu İstihdam Beklentileri 51

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yıllar İtibariyle İŞKUR Açık İş Sayıları 8
Şekil 2: Yıllar itibariyle İŞKUR işe yerleştirme sayıları 10
Şekil 3: Yıllar İtibariyle İŞKUR Kayıtlı İşsiz Sayıları 12
Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Kişi Sayıları 19
Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşletmelerin Oranı 23
Şekil 6: Part-time Çalışanı Olan ve Olmayan İşletmelerdeki Kadın Çalışan Oranı (%) 24
Şekil 7: Sektörlere Göre Vardiyalı Çalışma Yapılan İşletmelerin Oranı 25
Şekil 8: Vardiyalı Çalışma Yapılan ve Yapılmayan İşletmelerdeki Kadın Çalışan Oranı (%) 26
Şekil 9: Sektörlere Göre İhracat Yapan İşletmelerin Oranı 27
Şekil 10: Sektörlere Göre Ar-Ge Çalışması Yapan İşletmelerin Oranı 28
Şekil 11: Gelecek Bir Yıl İçerisinde Yatırım Planlayan İşletmelerin Oranı (%) 29
Şekil 12: Yatırım Planlayan İşletmelerin Planlanan Yatırım Türleri (%) 29
Şekil 13: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletmelerin Oranı 30
Şekil 14: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri 32
Şekil 15: Mevcut Açık İşler İçin Cinsiyet Tercihi 37
Şekil 16: Mevcut Açık İşler İçin Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 38
Şekil 17: Mevcut Açık İşlerin Aranma Kanalı 39
Şekil 18: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısının Dağılımı 45
Şekil 19: Eleman Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri 46

KISALTMALAR

AİP	Aktif İşgücü Programları
ÇSGB	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
İPA	İşgücü Piyasası Araştırmaları
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
KÇÖ	Kısa Çalışma Ödeneği
NACE	Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
NİDO	Net İstihdam Değişim Oranı
NÜD	Nakdi Ücret Desteği
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TGÇM	Temininde Güçlük Çekilen Meslekler
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

Covid-19 salgınıyla geçen 2020 ve 2021 yıllarının ardından Dünya ekonomileri, enflasyonist baskı ve risklerin oldukça yükseldiği bir döneme girmiş, tüm Dünya ülkelerinde salgının sosyo-ekonomik etkilerini ağır bir şekilde hissedilmiştir. Uluslararası Çalışma Örgütü ILO, 2022'de küresel toplam çalışma saatinin azalacağını öngörmüş, bu azalışın yaklaşık yüzde 2 seviyesinde olacağını belirtmiştir. Bu azalış 52 milyon tam zamanlı işe eşdeğer bir açığa karşılık gelmektedir.

İşgücü piyasalarındaki toparlanmanın aksine küresel ekonomideki baskı 2022 yılında artmaya devam etmiştir. Ukrayna ve Rusya savaşının etkileri ve enerji fiyatlarındaki artış tüm ekonomiler üzerindeki riskleri artırmış; enflasyon oranları rekor düzeye çıkmasından dolayı yaşam maliyetleri oldukça yükselmiş; salgın sonrası yaşanan ekonomik sorunlar nedeniyle küresel ölçekte sosyo-ekonomik kırılganlıklar artmıştır. Yaşanan ekonomik sorunların, işgücü piyasalarındaki toparlanmayı dünya genelinde kısmen geciktirdiği istatistik veriler incelendiğinde anlaşılmaktadır.

Türkiye ise büyüme, dış ticaret ve işgücü açısından birçok ülkeden olumlu yönde ayrışmaktadır. 2021 yılının ikinci yarısından itibaren yaşanan normalleşme sürecinin özellikle hizmet sektöründe olumlu etkileri gözlenmiştir. Artan ihracat ile gelişen sanayi sektörünün öncülüğünde ülkemiz 2022 yılının ikinci çeyreğinde yüzde 7,6 oranında büyümüştür. Güçlü büyümenin etkisi ile 2022 yılında ülkemizde istihdamda rekor seviyelere ulaşılmıştır.

İşgücü piyasasının aktörleri, emeğini arz eden çalışma istek ve arzusundaki kişiler ile emeği talep eden işverenlerdir. İşgücü piyasasının arz yönüne ilişkin veriler ülkemizde ÇSGB, İŞKUR, TÜİK ve SGK gibi kurumların idari kayıtları ve istatistikleri aracılığı ile yayınlanmaktadır. İşgücü piyasasının ülke genelini kapsayan ve en temel veri kaynağı olan Hanehalkı işgücü anketi TÜİK tarafından düzenli olarak gerçekleştirilmektedir. Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarına ilişkin haber bültenleri kamuoyunda yakından takip edilmektedir.

İşgücü piyasasının talep yönüne ilişkin en temel veriler ise İŞKUR'un idari kayıtları ile her yıl düzenli olarak gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması ve açık iş istatistikleri araştırmaları kapsamında derlenmektedir. İşgücü piyasasının arz ve talep boyutunu birlikte analiz etmek amacıyla hazırlanan bu rapor, Tokat İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir.

2022 yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında ilimizde 375 işletme için veri derlenmiştir. Bu işletmeler 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler olup il genelinde toplam 17 sektör araştırma kapsamında yer almaktadır. Tokat ilinde 20+ istihdamlı işletmeler için toplam çalışan sayısı 30 bin 549 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bazında ise 19 bin 480 çalışan erkeklerden, 11 bin 69 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır.

Tokat ilinde açık iş oranı *(açık iş sayısının, açık iş ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranı)* yüzde 2,7 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise açık iş oranı yüzde 1,9 olup, Tokat ili açık iş oranı bakımından Türkiye ortalamasının üzerindedir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör yüzde 25 ile "Finans ve Sigorta Faaliyetleri" sektörüdür. Açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde ise en fazla açık işin "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu meslek grubunda araştırma döneminde 349 kişilik açık iş mevcuttur. Tokat ilinde en fazla açık işi olan ikinci meslek grubu; "Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar" meslek grubudur. İl genelinde açık işlerin içinde herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmeyen açık işlerin payı yüzde 73,3 düzeyindedir.

Tokat ilinde temininde güçlük çekilen meslekler sektörlere göre incelendiğinde en fazla "İmalat" sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Tokat ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada "Makineci (Dikiş)" mesleğinin yer aldığı tespit edilmiştir. Bu mesleği ise "Dikiş Makineci Operatörü-Kumaş" mesleği takip etmektedir. Eleman teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada "Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması" yer almaktadır.

Türkiye genelinde işletmelerin yüzde 18'i bir yıl sonrası için en az bir meslekte net istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Tokat ilinde net istihdamın artacağını öngören işverenlerin oranı ise yüzde 29,9 seviyesindedir. Öte yandan en az bir meslekte net istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı ülke genelinde 1,7 iken bu oran Tokat ilinde yüzde 3,5 düzeyindedir.

İşgücü piyasasının mevcut durumunu görebilmek ve gelecek dönem eğilimlerini öngörerek veriye dayalı sağlıklı kararlar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla Tokat İli 2022 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu hazırlanmıştır.

GİRİŞ

Pandemi öncesi ekonomi ve istihdam performans verilerine, dünyanın büyük bölümünün gelecek yıllarda muhtemelen çok zor ulaşacağı düşünülmektedir. Ülkemizde ise 2021 yılının ikinci yarısından itibaren atılan normalleşme adımları ile birlikte salgın nedeniyle işgücü piyasasında oluşan olumsuz etkiler giderilmiş, özellikle turizm, konaklama ve yiyecek sektörlerinde normalleşme adımlarının etkisi ile canlanma gözlenmiştir. İşgücü piyasasına ilişkin talep yönlü veriler, sektör özelinde incelenmelidir ve gelecek dönem istihdam politikalarının şekillenmesi için İşgücü Piyasası Araştırmasına ait veriler oldukça önem arz etmektedir

İşgücü Piyasası Araştırması Tokat İli 2022 Yılı Sonuç Raporu; işgücü piyasasının gerek arz gerekse talep yönü ile mevcut durumunu analiz etmekte ve işverenlerin gelecek döneme ilişkin beklentilerini ortaya koymaktadır. Politika yapıcılar ve yerel yönetimler tarafından işgücü piyasası ile ilgili kararların alınması ve uygulamaya konulacak faaliyet ile projelerin etkinliğinin artırılması noktasında 2022 yılı araştırma sonuçlarının göz önüne alınması oldukça önemlidir.

Tokat İli İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu; il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacağı düşünülen önemli bir çalışmadır. İşgücü piyasasının en önemli aktörleri olan işverenlerin ve işgücünün; piyasaya sundukları emeğin ve piyasadan beklentilerinin iyi analiz edilmesi politika üretmeden önceki ilk adımı oluşturmaktadır. Sonrasında, bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyileştirmek ve işgücü politikalarını bu dengenin sürdürülebilir olmasını sağlayacak şekilde tesis etmek oldukça önemlidir.

Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum İŞKUR'dur. İşgücü Piyasası Araştırmalarına ait sonuçlar yalnızca İŞKUR'a değil, Türkiye'de işgücü piyasasının paydaşı olan tüm kurum ve kuruluşlara önemli katkılar sağlamaktadır. Pandemi sonrası araştırmanın 2022 yılı saha çalışması hibrit yöntemle (yüz yüze, elektronik ortamda veya telefonla görüşülerek) gerçekleştirilmiştir. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Araştırması aracılığıyla işverenlerle görüşerek, işgücü talebine ilişkin doğrudan işverenlerden elde ettiği bilgiyi kamuoyu ile paylaşmaktadır.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar İl Müdürlükleri ve Hizmet Merkezlerimiz tarafından 2007 yılından itibaren düzenli olarak sürdürülmektedir. İl Müdürlüğümüz, Erbaa Hizmet Merkezimiz ile Turhal Hizmet Merkezimizde görevli iş ve meslek danışmanlarımız 18 Nisan – 27 Mayıs 2022 tarihleri arası hibrit yöntem (yüz yüze, elektronik ortamda veya telefonla görüşülerek) kullanarak 2022 Yılı Tokat İli İşgücü Piyasası Araştırmasının saha çalışmasını gerçekleştirmiş; Genel Müdürlüğümüzün koordinatörlüğünde İl Müdürlüğümüz personellerince işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan Tokat İli İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu hazırlanmıştır. Tokat İli İşgücü Piyasası Araştırma Raporu ile ilimizde işgücü piyasasının arz ve talep yapısı ortaya konulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI GENEL VERİLER

1.1. TÜİK BÖLGESEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

TÜİK tarafından düzenli olarak uygulanmakta olan Hanehalkı İşgücü Anketi istihdam edilenlerin iktisadi faaliyet, meslek, işteki durum ve çalışma süresi hakkında; işsizlerin ise, iş arama süresi ve aradıkları meslek ve benzer özellikleri hakkında bilgi derlemek amacıyla uygulanmakta olup, ülkedeki işgücü piyasasının özellikleri hakkında bilgi veren (arz yönüyle) temel veri kaynağıdır. 2013 yılı ve öncesinde il düzeyinde işgücü istatistikleri elde edilirken, sonrasında Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması kapsamında 1. ve 2. düzeyde bölgesel istatistikler elde edilmektedir. 2014 yılından itibaren bölgesel düzeyde elde edilen istatistikler yıllık olarak TÜİK'in internet sitesinde yayınlanmaktadır. 2023 yılından itibaren yıllık istatistiklerin il düzeyinde açıklanabilmesi için TÜİK tarafından çalışmalar sürdürülmektedir.

Ekonomik olarak aktif olan nüfusun, çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eden "İşgücüne Katılma Oranı"; çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden "İstihdam Oranı" ve toplam işsiz sayısının işgücüne oranını ifade eden "İşsizlik Oranı" işgücü arzına ilişkin temel eğilimleri barındırmaktadır.

Tablo 1: 2021 Yılı TÜİK Bölgesel İşgücü Göstergeleri

TR83 (Samsun, Tokat, Çorum, Amasya)	Toplam	Kadın	Erkek
15 ve Daha Yukarı Yaştaki Nüfus (Bin Kişi)	2.215	1.139	1.076
İşgücü (Bin Kişi)	1.178	426	752
İstihdam Edilenler (Bin Kişi)	1.085	385	700
İşsiz (Bin Kişi)	92	40	52
İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus (Bin Kişi)	1.037	713	324
İşgücüne Katılma Oranı (%)	53,2	37,4	69,9
İstihdam Oranı (%)	49	33,8	65
İşsizlik Oranı (%)	7,9	9,4	7,0

2. Düzey Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırmasında Tokat ili TR83 Bölgesinde yer almaktadır. TR83 Bölgesinde Tokat ili ile birlikte Amasya, Samsun ve Çorum illeri de yer bulunmaktadır. Tablo 1'e göre bölgemizde 15 yaş ve üstü yaklaşık nüfus 2 milyon 215 bindir. 2021 yılında bölgemizde işgücüne katılma oranı yüzde 53,2; istihdam oranı yüzde 49; işsizlik

oranı ise yüzde 7,9 olarak gerçekleşmiştir. Ülke genelinde ise 2021 yılında işgücüne katılma oranı yüzde 51,4; istihdam oranı yüzde 45,2; işsizlik oranı ise yüzde 12 seviyesinde çıkmıştır. 2021 TÜİK verilerine göre TR83 Bölgesinde 15 yaş ve üstü kadın nüfusu erkek nüfusundan fazladır. Bölgemizde kadın nüfusunun erkek nüfusuna göre fazla olmasına rağmen, kadınların işgücüne katılım oranı, erkeklerin işgücüne katılım oranının altındadır. TÜİK 2021 verilerine göre bölgemizde kadınlarda işsizlik oranı erkelerde işsizlik oranına göre daha yüksek oranda olduğu tespit edilmiştir.

1.2. SGK SİGORTALI VE İŞYERİ GÖSTERGELERİ

Sosyal Güvenlik Kurumu her ay düzenli olarak sigortalı istatistiklerini yayınlamaktadır. Bu istatistikler kapsamında illere ait detaylı sigortalı sayıları ve 4a sigortalı çalışanı olan işyeri sayıları elde edilmektedir.

Tablo 2: 2022 Yılı Temmuz Ayı SGK İşyeri İstatistikleri

İşyeri Büyüklüğü	İşyeri Sayısı	Sigortalı Sayısı
1 Kişi	3.619	3.619
2-3 Kişi	2.652	6.269
4-6 Kişi	1.579	7.459
7-9 Kişi	558	4.369
10-19 Kişi	643	8.623
20-29 Kişi	170	4.020
30-49 Kişi	133	5.107
50-99 Kişi	93	6.523
100-249 Kişi	60	9.326
250-499 Kişi	21	8.104
500-749 Kişi	4	2.520
750-999 Kişi	1	852
1000+ Kişi	1	2.288
Toplam	**9.534**	**69.079**

Tokat ilinde 2022 Temmuz dönemi SGK verilerine göre zorunlu 4a sigortalı çalışan istihdam eden işyeri sayısı 9 bin 534'tür. Bu işyerlerinde toplam 69 bin 79 kişi 4a sigortalı kapsamında istihdam edilmektedir. İlimizde her bir işyerine düşen ortalama 4a sigortalı çalışan sayısı 7,3'tür.

Ülkemizde 4a zorunlu sigortalı istihdam eden işyerleri çalışan sayısına göre incelendiğinde 1-9 çalışanı olan işyerlerinin oldukça yoğun olduğu gözlenmiştir. Ülke genelinde olduğu gibi ilimizde de 1-9 çalışanı olan işyerleri daha fazla sayısal ağırlığa sahiptir. Tokat ilinde 1-9 çalışanı

olan işyeri sayısı toplam işyeri sayısının yüzde 88,2'sidir. İlimizde 100 ve üzeri çalışanı olan işyeri sayısı 87 olup bu işyerlerinde toplam 23 bin 90 çalışan istihdam edilmektedir. Tokat ilinde bin ve üzerinde 4a kapsamında sigortalı çalışan istihdam eden sadece bir firma vardır ve o firma hazır giyim sektöründe faaliyet göstermekte olup kot pantolon üretimi gerçekleştirmektedir.

İş Kanununun 30. Maddesine göre; 50 ve daha fazla personel istihdam eden işyerlerinden kamu sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde yüzde 4 engelli, özel sektörde faaliyet gösteren işyerlerinde yüzde 3 engelli personel istihdam etme zorunluluğu bulunmaktadır. Tokat Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü olarak her ay bu işyerlerinin çalışan sayıları incelenmekte, engelli açıkları takip edilmekte, engelli personel açığı olan işyerleri için Kurum mevzuatlarımız çerçevesinde işlem yapılmaktadır.

Tablo 3: 2022 Yılı Temmuz Ayı SGK Sigortalı İstatistikleri

Gösterge	Sayı/Tutar
İşyeri Sayısı	**9.534**
Kamu	428
Özel	9.106
Sigortalı Sayısı	**69.079**
Kamu	13.530
Özel	55.549
Erkek	46.833
Kadın	22.246
Ortalama Aylık Kazanç	**₺ 8.355,0**
Kamu	₺ 11.682,5
Özel	₺ 7.520,9
Erkek	₺ 8.542,6
Kadın	₺ 7.952,7

Tokat ilinde 2022 Temmuz ayı itibariyle faaliyet gösteren 9 bin 534 işyerinin 428'i kamu, 9 bin 106'sı özel sektöre ait işyerleridir. Başka bir ifade ile ilimizde özel sektörde faaliyet gösteren işyeri sayısı kamu sektöründe faaliyet gösteren işyeri sayısının yaklaşık 21 katıdır. 9 bin 534 işyerinde SGK'ya bildirimi yapılmış 4a zorunlu sigortalı sayısı toplam 69 bin 79 kişidir. İlimizde kamuda istihdam edilen 4a zorunlu sigortalı oranı yüzde 19,6, özel sektörde istihdam edilen 4a zorunlu sigortalı oranı 80,4 seviyesindedir. Tablo 3'e göre kadın sigortalı sayısı 22 bin 246 olup bu sayı toplam sigortalı sayısının 32,2'sine karşılık gelmektedir.

4a zorunlu sigortalıların sigorta primine esas aylık ortalama kazancı 8 bin 355 TL olup bu ortalama kazanç kamuda 11 bin 682, özel sektörde 7 bin 520 TL'dir. İlimizde cinsiyete göre ortalama kazanca bakıldığında ise 2022 Temmuz ayı itibariyle erkek sigortalıların ortalama kazancının kadınların ortalama kazancından yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

1.3. İŞKUR İDARİ KAYITLARI

İŞKUR göstergeleri, Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlesine sunmuş olduğu hizmetlerin verilerinden oluşmaktadır. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu ve meslek bilgisi gibi oldukça detaylı bilgilere ulaşılabilmektedir.

1.3.1. Açık İş İlanları

Açık işler; işverenlerin ihtiyaç duyduğu işgücünü karşılamak amacıyla Kuruma bildirdikleri işgücü talepleridir. İlimizde haftalık program dahilinde işyerleri ziyaret edilmekte, işveren veya işveren vekilleri ile yüz yüze görüşme gerçekleştirerek açık işleri alınarak Kurum sitemizde yayınlanmaktadır. Ayrıca işverenler taleplerini Kuruma bizzat gelerek verebilecekleri gibi online olarak da ihitiyaç duyduğu nitelikteki işgücünü Kurumdan talep edebilmektedirler.

Şekil 1: Yıllar İtibariyle İŞKUR Açık İş Sayıları

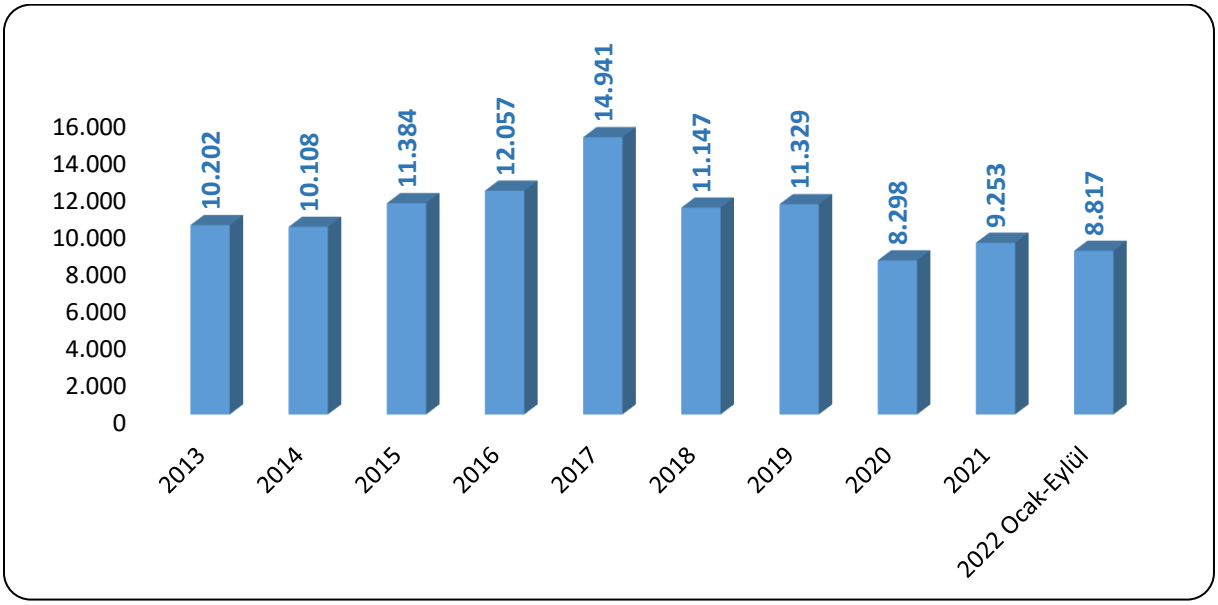

Tablo 4: 2022 yılında (Ocak-Eylül) Açık iş sayısı en yüksek olan meslekler

Meslek	Açık İş Sayısı
Konfeksiyon İşçisi	2.870
Beden İşçisi (Genel)	1.077
Satış Danışmanı / Uzmanı	324
Makineci (Dikiş)	300
Garson (Servis Elemanı)	287
Reyon Görevlisi	239
Ayakkabı İmalatçısı	203
Temizlik Görevlisi	198
Tuğla İmal İşçisi	197
Büro Memuru (Genel)	186

Tokat ilinde 2022 yılı Ocak-Eylül döneminde 8 bin 817 kişilik açık iş ilanı, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Toplam açık işlerin içerisinde ilk sırada 2 bin 870 açık iş ile "Konfeksiyon İşçisi" mesleği yer almakta olup "Konfeksiyon İşçisi" mesleğinin toplam açık iş sayısı içerisindeki oranı yüzde 32,6 seviyesindedir. Açık iş ilanı sıralamasında "Konfeksiyon İşçisi" mesleğini "Beden İşçisi (Genel)" ve "Satış Danışmanı/Uzmanı" meslekleri takip etmektedir.

İlimizde vasıf gerektirmeyen mesleklerde personel ihtiyacının olması ile birlikte özellikle hazır giyim sektöründe faaliyet gösteren firmaların -gerek aktif işgücü programları ile gerekse sigortalı başlatarak kendi bünyelerinde- yetiştirilmek üzere vasıfsız personel istihdam etmek istemeleri "Beden İşçisi (Genel)" mesleğinin açık iş sıralamasında Kurum kayıtlarında ikinci sırada olmasına neden olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4'e göre açık iş sayısı en fazla olan ilk 10 mesleğin üçü (Konfeksiyon İşçisi, Makineci (dikiş), ve Ayakkabı İmalatçısı) hazır giyim sektörüne özgü mesleklerdir. Bu üç meslekte açık iş sayısının toplam açık iş sayısına oranı yüzde 38,3'tür.

1.3.2. İşe Yerleştirmeler

İŞKUR özellikle son yıllarda performansını ve işgücü piyasasındaki önemini büyük ölçüde arttırmıştır. Çalışma isteği olan her bireyin uygun bir işe yerleştirilerek istihdamda yer alması, sosyal içerme ve sosyal refahın önemli bir faktörüdür. Pandemi döneminde özellikle işgücü piyasasındaki daralmadan kaynaklı Kurumun Türkiye geneli işe yerleştirme istatistiklerinde azalma gözlense de, normalleşmeyle birlikte istihdama aracılık hizmetlerimizde toparlanma gözlenmiştir. Şekil 2'de yıllar itibariyle Kurumun Tokat ilinde işe yerleştirmeye aracılık sayıları görülebilmektedir.

Şekil 2: Yıllar itibariyle İŞKUR işe yerleştirme sayıları

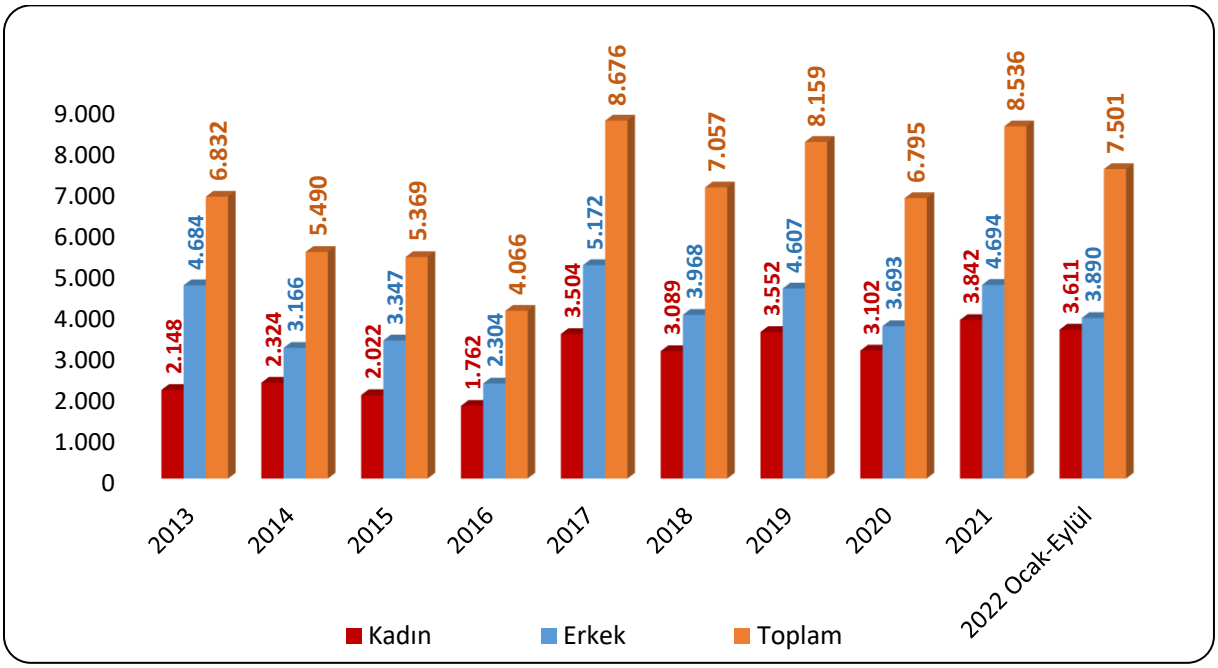

İŞKUR'un; işgücü piyasasını yakından takip ederek yerel ve ulusal düzeyde piyasanın sahip olduğu tüm değişkenleri göz önünde bulundurup işverenlerin işgücü ihtiyaçlarını zamanında karşılaması en temel fonskiyonları arasında yer almaktadır. İlimizde 2022 yılının Ocak-Eylül döneminde İŞKUR aracılığı ile 7 bin 501 kişi işe yerleştirilmiştir. İşe yerleşmesine aracılık edilenler içinde kadınların payı yüzde 48,1 seviyesindedir. 2022 yılının ilk dokuz ayında Tokat ilinde toplam işe yerleştirilen kişi sayısı, Covid19'un olumsuz etkilerinin ilk görüldüğü 2020 yılı toplam işe yerleştirilen kişi sayısının üzerindedir. Tokat İŞKUR yıllık faaliyet planlamasına göre; ilimizde 2022 yılı sonunda 2021 yılı işe yerleştirme sayısının üzerinde istihdama aracılık yapılması planlanmaktadır. Şekil 2'ye göre Tokat ilinde son 10 yılda erkek istihdam oranı kadın istihdam oranının her zaman üzerinde yer almıştır.

Tablo 5: 2022 yılında (Ocak-Eylül) İşe yerleştirme sayısı en yüksek olan meslekler

Meslek	İşe Yerleştirme Sayısı
Konfeksiyon İşçisi	3.803
Beden İşçisi (Genel)	710
Reyon Görevlisi	220
Garson (Servis Elemanı)	203
Ayakkabı İmalatçısı	195
Tuğla İmal İşçisi	193
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	189
Makineci (Dikiş)	168
Satış Danışmanı / Uzmanı	160
Diğer İplik İşçileri ve Sarıcıları	146

Tokat ilinde 3 bin 803 kişilik işe yerleştirmeyle "Konfeksiyon İşçisi" mesleği ilk sırada yer almaktadır. "Konfeksiyon İşçisi" mesleğinde işe yerleştirme sayısı, toplam işe yerleştirme sayısınının yüzde 50,7'sidir. Bu mesleği "Beden İşçisi (Genel)" ve "Reyon Görevlisi" meslekleri takip etmiştir. 2022 yılı Ocak-Eylül döneminde ilimizde cinsiyet bazında erkek ve kadınların en fazla istihdam edildiği meslek, il genelinde olduğu gibi "Konfeksiyon İşçisi" mesleğidir.

Tablo 5'e göre işe yerleştirme sayısı en fazla olan ilk 10 mesleğin dördü (Konfeksiyon İşçisi, Ayakkabı İmalatçısı, Makineci (dikiş) ve Diğer İplik İşçileri ve Sarıcıları) hazır giyim sektörüne özgü mesleklerdir. Bu dört meslekte işe yerleştirilen kişi sayısının toplam işe yerleştirilen kişi sayısına oranı yüzde 57,5'tir.

İlimizde özellikle Erbaa ve Turhal ilçelerimizde tuğla/toprak sanayisin yoğun olması nedeniyle "Tuğla İmal İşçisi" mesleği işe yerleştirme sayısı en fazla olan ilk on meslek içerisinde yer almıştır.

İşe yerleştirme sayısı en fazla olan ilk on mesleğin "İmalat" ve "Hizmet Sektörü"ne özgü meslekler olduğu Tablo 5 incelendiğinde anlaşılmaktadır.

1.3.3. Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı İşsiz; hali hazırda asgari ücret düzeyinde herhangi bir gelir getirici işte çalışmayıp Kurumumuza iş arama maksadı ile başvuran kişilerdir.

Kurumumuz ilgili mevzuat gereğince kuruma kayıt olup iş arayanlara en az bir yıl süre ile hizmet vermekle yükümlü olup, iş arayanlar İŞKUR sistemi üzerinde düzenli olarak iş aramaya devam ettikleri sürece İŞKUR hizmetlerinden herhangi bir süre kısıtı olmadan yararlanabilmektedirler.

Son 12 ay içerisinde İŞKUR hizmetlerine başvurusu veya profil güncellemesi yapmadığı tespit edilen kayıtlar sistem tarafından bazı istisnalar hariç olmak üzere pasife (iş aramıyor) alınmaktadır. Aynı zamanda iş arayanlar da kayıtlarını istedikleri zaman pasife alarak İŞKUR hizmetlerinden yararlanma taleplerini sonlandırabilmektedir.

Şekil 3: Yıllar İtibariyle İŞKUR Kayıtlı İşsiz Sayıları

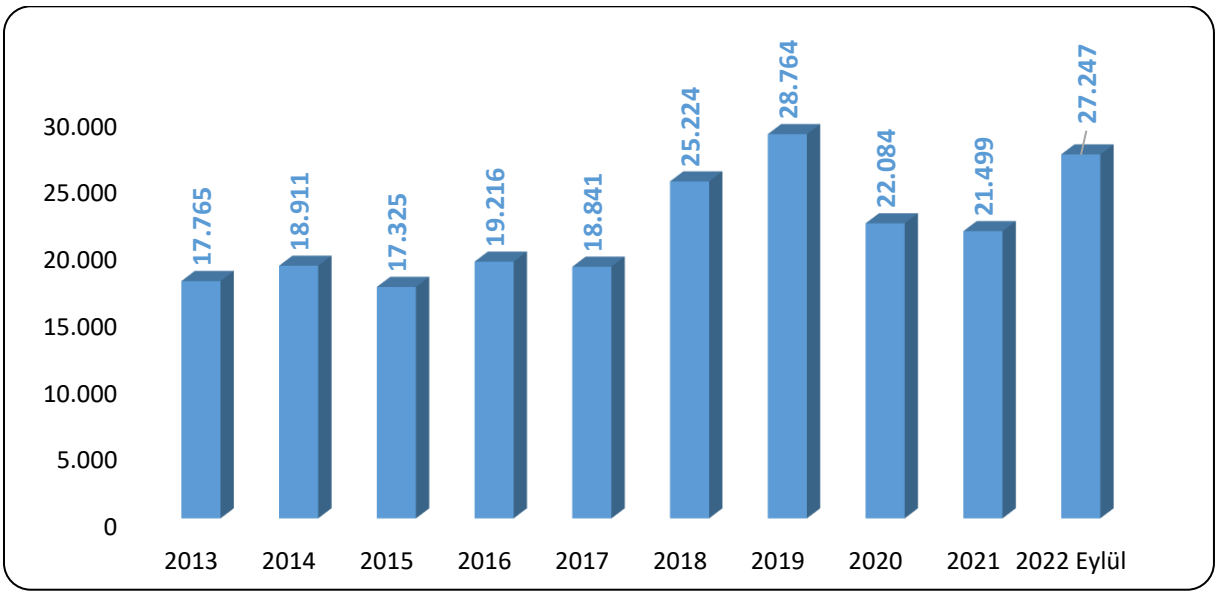

2022 yılı Eylül sonu itibariyle Tokat ilindeki kayıtlı işsizlerin sayısı 27.247 iken bu kişilerin içinde kadınların oranı yüzde 48,9; 18-24 yaş arası gençlerin oranı ise yüzde 31,9 seviyesindedir. Tokat ilinde İŞKUR'a kayıtlı kişi sayısı Pandeminin de etkisi ile 2020 ve 2021 yıllarında 2019 yılına göre azalmıştır. 2022 yılının ilk dokuz ayında ise 2019 yılı kayıtlı işsiz sayısı seviyelerine yeniden yükselmiştir. Pandemi dönemi olarak adlandırılan 2020 ve 2021 yıllarında kayıtlı işsiz sayısı azalmış olsa da, 2020 ve 2021 yıllarındaki kayıtlı işsiz sayısı 2013 – 2017 yılları arası kayıtlı işsiz sayısının üzerindedir.

Tokat ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları incelendiğinde en fazla kayıtlı işsizin olduğu mesleklerin başında "Temizlik Görevlisi" mesleği yer almakta olup bu meslekte Tokat ilinde Kuruma kayıtlı 3.765 işsiz bulunmaktadır. Bu mesleğin ilimizdeki toplam kayıtlı işsizler içerisindeki payı yüzde 13,8'dir. Kayıtlı işsiz sıralamasında "Temizlik Görevlisi" mesleğinin ilk sırada yer almasının temel nedeni, kuruma kayıt yaptıran kişilerin kamu kurum ve kuruluşlarında "Temizlik Görevlisi" olarak çalışmak istemesi ve bu nedenle bu mesleği yapabilecekleri meslekler içerisine dahil ettirmeleridir. "Temizlik görevlisi" mesleğini sırasıyla "Beden İşçisi (Genel)" ve "Konfeksiyon İşçisi" meslekleri takip etmiştir.

1.3.4. Aktif İşgücü Programları

İstihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin ve çalışanların mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmak üzere Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen aktif işgücü hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla 8 Nisan 2022 tarihinde 31803 sayılı resmi gazetede Aktif İşgücü Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik yayınlanmıştır.

Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları ve işbaşı eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırılmaktadır. Aynı zamanda iş arayanların tecrübe eksiklikleri bu programlar vasıtasıyla karşılanmakta ve istihdam edilebilirlikleri arttırılmaktadır. Ülkemizin nispeten genç bir nüfusa sahip olması ve kadınların işgücüne katılım oranının düşük seviyede olması nedeniyle, özellikle kadın ve gençlerin istihdam edilebilirliklerinin arttırılması hususunda aktif programların etkin kullanılması oldukça önem arz etmektedir.

1.3.4.1. İşbaşı Eğitim Programı ve Mesleki Eğitim Kursları

İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri; mevcut açık işler için talep edilen iş tecrübesinin iş arayan kişilerde yeterli seviyede bulunmamasıdır. **İşbaşı eğitim programının** temel amacı mesleki deneyimi ve yeterli iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş tecrübesi kazandırılarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin arttırılmasıdır. Bununla birlikte nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere, işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek iş arayanlar hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli karar verme imkânı sunmaktır.

Son yıllarda oldukça ön plana çıkan işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak değerlendirilmektedir.

2022 yılında yapılan mevzuat değişikliği ile İEP açılacak işyerinde en az 5 çalışan olması şartı getirilmiştir. İşbaşı eğitim programına katılabilecek katılımcı sayısına esas sigortalı sayısı, işverene ait vergi numarası altında ve programın düzenleneceği ilde yer alan işyerleri için programın başlangıç ayından önceki on iki aylık dönem içerisinde yer almak koşuluyla son altı aya veya altı aylık döneme ilişkin olarak SGK'ya verilen sigortalı sayısını gösterir belgede yer alan toplam prim gün sayısının yüz seksene bölünmesi suretiyle hesaplanmaktadır.

İşveren, programdan yararlanan kişilerin en az %70'ini 60 günden az olmamak üzere program süresinin en az üç katı kadar süreyle istihdam etmeyi taahhüt etmelidir.

İşverenler aynı ilde ve aynı vergi numarası altında yer alan işyerlerinde çalıştırdıkları sigortalı sayılarının %30'una kadar katılımcı talep edebilmektedirler.

Türk Meslekler Sözlüğünde meslek ana grubu "Nitelik Gerektirmeyen Meslekler" olarak belirlenen meslekler dışındaki mesleklerde program düzenlenebilmektedir. Program süresi bilişim ve imalat sektörlerindeki işyerleri ve mesleklerde en fazla 6 ay, diğer sektörlerde ise en fazla 3 aydır. Geleceğin mesleklerinde düzenlenen işbaşı eğitim programlarında ise program süresi en fazla 9 ay olarak uygulanabilmektedir.

Program günde en az 5 en fazla 8 saat olmak üzere ve haftada 6 günü aşmamak kaydıyla haftalık 45 saati geçmeyecek şekilde planlanabilmektedir.

2022 ylının ikinci altı aylık döneminde, işbaşı eğitim programına katılan vatandaşlara programa fiilen katıldıkları gün üzerinden;

- İş arayan statüsündeki katılımcılara günlük 211,55 TL, öğrencilere 158,66 TL, işsizlik ödeneği alanlara günlük 105,78TL,
- Geleceğin meslekleri olarak belirlenen mesleklerde düzenlenen programlarda katılımcılara günlük 232,71 TL cep harçlığı ödenmektedir,

Asgari ücretin artırılması ile ödenen cep harçlığı miktarı da artmaktadır. Genel sağlık sigortası ile iş kazası ve meslek hastalığı sigortası primi Kurumumuz tarafından program süresince karşılanmaktadır.

Programa katılan kişilere İŞKUR'un yaptığı ödemeler dışında programın düzenlendiği işveren tarafından yapılan ve aylık brüt asgari ücretin yarısını geçmeyen fiili ödemelerin gelir vergisi kanunu gereğince vergi matrahından indirilmesi imkânı da bulunmaktadır.

Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırmaya yönelik düzenlenen aktif işgücü piyasası programlarıdır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır.

Kurumumuz tarafından sözleşme veya protokol imzalanması yönünde yaptırım uygulanmayan işverenlerin; açılacak mesleki eğitim kursundan yararlanacak kursiyerlerin en az %70'ini 120 günden az olmamak üzere program süresinin en az üç katı kadar süreyle istihdam etmeyi taahhüt etmesi gerekmektedir.

İşbirliği yöntemi ile özel sektör işyerleri ile düzenlenen mesleki eğitim kurslarında ise ayrıca işverenlerin en az beş sigortalı çalışana sahip olması gerekmektedir.

Cinsiyet bazında kursa katılan bireyler incelendiğinde kadınların bu programlarımızdan yoğun şekilde yararlandığı görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri arttırılarak işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır. Türkiye genelinde 2022 yılı Ocak-Eylül döneminde kursiyerlerin yüzde 55,4'ünün kadınlardan oluştuğu görülmektedir.

Tablo 6: Yıllar İtibariyle MEK+İEP Yararlanıcı Sayıları

Yıllar	Toplam	Kadın	Erkek
2013	2.657	1.577	1.080
2014	2.429	1.442	987
2015	2.896	1.729	1.167
2016	3.268	1.660	1.608
2017	4.727	2.719	2.008
2018	4.712	2.666	2.046
2019	4.418	2.558	1.860
2020	2.944	1.628	1.316
2021	4.241	2.395	1.846
2022 Ocak-Eylül	2.535	1.313	1.222

2022 yılı Ocak-Eylül döneminde ilimizde 116 aktif işgücü programı düzenlenmiş olup toplam 2 bin 535 kişi programlara katılmıştır. Toplam katılımcıların içinde kadınların payı yüzde 51,8 iken erkeklerin payı ise yüzde 48,2 seviyesinde gerçekleşmiştir. Tokat ilinde 2013-2022 döneminde aktif işgücü programlarına katılan kadın katılımcı sayısı, erkek katılımcı sayısının her yıl üzerinde yer almıştır. İlimizde 2022 yılı Ocak-Eylül döneminde aktif işgücü programlarına katılan katılımcılar için yaklaşık 65 milyon 204 bin TL ödeme yapılmıştır.

Tablo 7: 2022 Yılı Ocak-Eylül Dönemi AİP (Yararlanıcı Sayısına Göre İlk 10 Meslek)

Meslek	AİP Yararlanıcı Sayısı
Konfeksiyon İşçisi	2.082
Tekstil Terbiye İşçisi	142
Diğer İplik İşçileri ve Sarıcıları	46
Bahçe Bakım Elemanı(Park Bahçe Ve Koruların Bakımı)	40
Yıkama Makinesi İşçisi (Tekstil)	31
Makineci (Dikiş)	24
Sekreter	24
Plastik Kalıp Makinesi Operatörü (Presle)	22
Diğer Bıçkıcılar, Kontrplak İmalatçıları ve İlgili Ağaç İşlem İşçileri	21
Garson (Servis Elemanı)	18

Tokat ilinde 2022 yılında açılan ve yararlanıcı sayısı en fazla olan aktif işgücü programları "Konfeksiyon İşçisi", "Tekstil Terbiye İşçisi" ve "Diğer İplik İşçileri ve Sarıcıları" mesleklerinde düzenlenmiştir. Aktif işgücü programları katılımcı sayısına göre ilk on meslek içerisinde beş meslek (Konfeksiyon İşçisi, Tekstil Terbiye İşçisi, Diğer İplik İşçileri, Yıkama Makinesi İşçisi (tekstil) ve Makineci) hazır giyim sektörüne özgü mesleklerdir. İlimizde hazır giyim sektörüne özgü işyeri sayısının fazla olmasından dolayı, bu sektöre özgü mesleklerde daha fazla aktif işgücü programı düzenlenmektedir.

Tokat ilinde kamu kurum ve kuruluşlarının şirketleri, bünyesinde işbaşı eğitim programı düzenlemek istedikleri için 2022 yılı Ocak-Eylül döneminde "Bahçe Bakım Elemanı (Park Bahçe ve Koruların Bakımı)" mesleği ilk on meslek içerisinde dördüncü sırada yer almıştır. 8 Nisan 2022 tarihinde 31803 sayılı resmi gazetede Aktif İşgücü Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik yayınlanmış, ilgili yönetmelik kapsamında kamu kurum ve kuruluşlarının şirketleri bünyesinde işbaşı eğitim programı düzenlenmemesi kararı alınmıştır.

1.3.5. İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren ve devlet tarafından kurulan zorunlu bir sigorta koludur. İşsizlik sigortası primi, sigortalının prime esas aylık brüt kazançların üzerinden hesaplanan yüzde 1 sigortalı, yüzde 2 işveren ve yüzde 1 Devlet payından oluşmaktadır. İsteğe bağlı işsizlik sigortası primi ödeyenlerden ise yüzde 1 sigortalı ve yüzde 2 işveren payı alınmaktadır. İşsizlik sigortası primlerinin toplanmasından Sosyal Güvenlik Kurumu, diğer her türlü hizmet ve işlemlerin yapılmasından Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü; görevli, yetkili ve sorumludur.

Bir hizmet akdine dayalı olarak çalışan sigortalılar, Banka sandıklarına tabi sigortalılar İşsizlik Sigortası kapsamında yer almaktadır. Ayrıca istekleri halinde; Kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalışan sigortalılar, Ticari taksi, dolmuş ve benzeri nitelikteki şehir içi toplu taşıma aracı işyerleri ile Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenecek alanlarda kısmi süreli iş sözleşmesiyle bir veya birden fazla kişi tarafından çalıştırılan ve çalıştıkları kişi yanında ay içerisinde çalışma gün sayısı 10 günden az olan kişiler de işsizlik sigortası kapsamına dahil olabilmektedir.

İşsizlik ödeneği; sigortalı işsizlere yasada belirtilen şartları taşımaları halinde işsiz kaldıkları dönem için belirli süre ve miktarda yapılan ödemedir. İşsizlik ödeneğinden yararlanma koşulları ise;

- Kendi istek ve kusuru dışında işsiz kalmak,
- Hizmet akdinin sona ermesinden önceki son 120 gün kesintisi hizmet akdine tabi olmak,
- Hizmet akdinin feshinden önceki son üç yıl içinde en az 600 gün süre ile işsizlik sigortası primi ödemiş olmaktır.

Hizmet akdinin feshinden sonraki 30 gün içinde en yakın İŞKUR birimine başvurmak gerekmektedir. Başvuru, İŞKUR birimine şahsen gelerek veya elektronik ortamda www.iskur.gov.tr adresinden yapılabilir. Mücbir sebepler dışında 30 gün içerisinde başvurulmaması halinde, başvuruda gecikilen süre, toplam hak sahipliği süresinden düşülmektedir.

İşsizlik ödeneğinin ödenebilmesi için sigortalı işsizlerin istihdama hazır durumda olması gerekmektedir. İşsizlik ödeneği başvurusu ile kişinin kuruma iş arayan kaydı yapılmakta veya mevcut kaydı güncellenmektedir. Böylece sigortalı işsizlerin danışmanlık, işe yerleştirme ve mesleki eğitim hizmetlerini alması sağlanmaktadır.

İşsizlik ödeneğine hak kazananlara; İşsizlik Ödeneği, Genel Sağlık Sigortası Primleri, bir iş bulma ve Meslek geliştirme, edindirme ve yetiştirme eğitimi hizmetleri kurum tarafından sunulmaktadır.

Hizmet akdinin feshinden önceki son üç yıl içinde;

- 600 gün işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 180 gün,
- 900 gün işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 240 gün,
- 1080 gün işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 300 gün,

süre ile işsizlik ödeneği verilmektedir.

Günlük işsizlik ödeneği, sigortalının son dört aylık prime esas kazançları dikkate alınarak hesaplanan günlük ortalama brüt kazancının yüzde 40'ı olarak hesaplanmaktadır. Bu şekilde hesaplanan işsizlik ödeneği miktarı, aylık asgari ücretin brüt tutarının yüzde 80'ini geçememektedir. İşsizlik ödeneği damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaz.

Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Kişi Sayıları

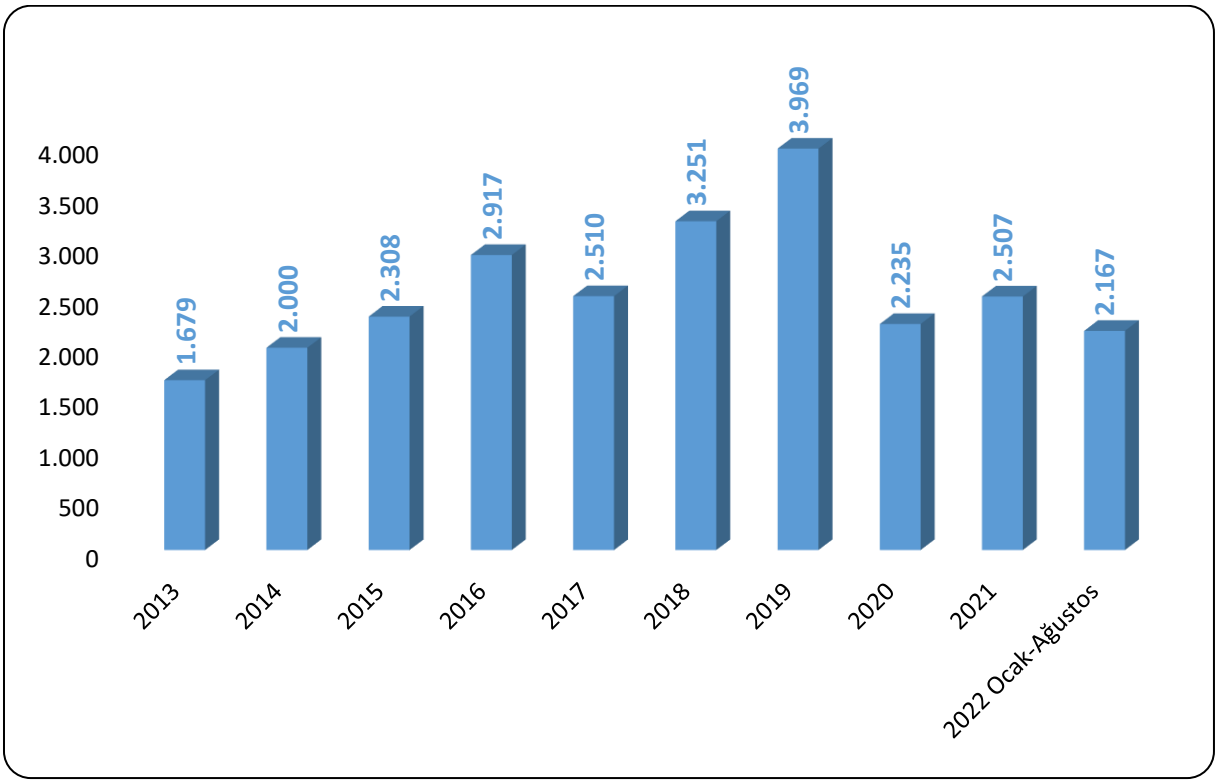

Tokat ilinde 2022 yılı Ocak-Ağustos döneminde 2 bin 167 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İlgili dönemde Tokat ilinde yaklaşık 21 milyon TL işsizlik ödeneği ödemesi yapılmıştır. Pandemi başından 2021 yılı Temmuz ayına kadar uygulanan fesih kısıtı nedeniyle, ilgili dönemde işsizlik ödeneğine hak kazanan kişi sayısı ülke genelinde düşüş göstermiştir. Tokat ilinde de ülke geneline benzer eğilim söz konusudur.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin mevcut durumunu görmek adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek oldukça önemlidir. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzına rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik belirli bir seviyenin altına düşmemektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının ihtiyaçlarını tespit etmek gereklidir. İşgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmak oldukça maliyetli sonuçlara yol açmaktadır.

- Belirli meslektelerde veya sektörlerde ilave işgücü ihtiyacı var mı?
- İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut?
- Mevcut açık işlerde hangi beceriler aranmakta?
- Belirli bir meslekte eleman temininde güçlük çekilmişse bunun sebebi ne?
- Önümüzdeki dönemde istihdam artışı ve azalışı beklenen meslekler hangileri?

Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için oldukça önemlidir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok önemli çalışmalar yapılmaktadır. Türkiye geneli için işgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Hanehalkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının mevcut durumunu izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak amacıyla her yıl düzenli olarak İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından itibaren İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak gerçekleştirilmektedir. Farklı yöntemler kullanılarak 2007 yılından günümüze

kadar devam ettirilen araştırmalar 2009-2013 tarihleri arasında yılda iki defa yapılmış olup, sonraki yıllarda ise yılda bir kez yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

İşgücü Piyasası Araştırmasının temel amaçları, emek piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif işgücü politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın amaçlarından bir diğeri de İŞKUR dışında diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır. Araştırma kapsamında sektörel ve yerel düzeyde elde edilen bilgiler, yerel istihdam politikalarına yön vermek için kullanılmaktadır.

18 Nisan – 27 Mayıs 2022 tarihleri arasında Türkiye genelinde 82.450 işletme ile 2022 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında iletişime geçilmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma, Uluslararası Örgütler ve Temsilcilikleri, Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri dışındaki 17 sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 10-19 arası çalışanı olan işletmelerde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için 74 ilde örneklem yöntemiyle, 7 ilde ise tamsayım yapılarak işverenlerle iletişime geçilmiştir. 2-9 arası istihdamlı işletmelerde ise Türkiye geneli için tahmin üretebilmek adına örneklem yöntemi ile işletmeler seçilmiştir. Cevaplılık oranı Türkiye genelinde yüzde 96 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Araştırma kapsamında yer alan işletmeler ile gerçekleştirilen "İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Eksik Beceri)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- Bir yıl sonrası için artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

2.1. İŞLETMELER VE MEVCUT İSTİHDAM

İşletmeler ve mevcut istihdam bölümünde Tokat ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması kapsamında bulunan işletmeler ile çalışanlar üzerinde durulmuştur. İşletmelerin İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işletmelerin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları, Ar-Ge çalışması yapılıp yapılmadığı ile part-time çalışanın bulunup bulunmadığı ve E-ticaret yoluyla hizmet veya mal satışı yapılıp yapılmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Ayrıca mevcut çalışanların varsa beceri eksiklikleri de bu yıl işverenlere ilk defa sorulmuştur.

Çalışma kapsamında Tokat ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan 375 işletme için veri derlenmiş, bu işletmelerde 30 bin 549 çalışan tespit edilmiştir. Tablo 8'de Tokat ilinde araştırma kapsamında olan işletmelerin sektörel dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 8: Araştırma Kapsamında Veri Derlenen İşletme Sayısı

Sektörler	İşletme Sayısı
İmalat	125
İnşaat	73
Toptan ve Perakende Ticaret	72
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	21
Ulaştırma ve Depolama	17
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	16
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	11
Eğitim	11
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	9
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	9
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	4
Diğer Hizmet Faaliyetleri	2
Bilgi ve İletişim	1
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1
Gayrimenkul Faaliyetleri	1
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1
Genel Toplam	**375**

Tokat ilinde "İmalat" sektörünün önemi, bu araştırmamızda da ortaya çıkmıştır. Tokat ilindeki çalışma kapsamına giren işletmeler içerisinde "İmalat" sektöründeki işyerlerinin oranı yüzde 33,3 seviyesindedir. Tokat ilinde "İmalat" sektörünün ilk sırada yer almasının temel nedeni, ilimizde hazır giyim üretimine özgü fabrikaların fazla olmasıdır.

Türkiye genelinde ise 20 ve daha fazla istihdamlı işletmeler içerisinde "İmalat" sektöründe bulunan işletmelerin ağırlığı yüzde 34 seviyesindedir. Tokat ilinde ilk sırada yer alan "İmalat" sektöründe bulunan işletmelerin toplam içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasına yakın olmakla birlikte ülke ortalamasının altında bulunmaktadır.

İlimizde "İmalat" sektöründen sonra en fazla sayıda işletme "İnşaat" sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında "İnşaat" sektöründeki işletmelerin ülkemizdeki payı 11,4 iken Tokat ilinde "İnşaat" sektörünün payı yüzde 19,5 düzeyindedir. Tokat ilinde çalışma kapsamındaki 20 ve daha fazla kişi istihdam eden işletmelerin içinde "İmalat", "İnşaat" ve "Toptan ve Perakende Ticaret" sektörleri ilk üç sırada yer almakta olup, bu üç sektörde faaliyet gösterenlerin oranı yüzde 72 seviyesindedir.

Araştırmaya dahil olan sektörler içerisinde en az sayıda işletme dört sektörde yer almakta olup bu sektörler "Finans ve Sigorta Faaliyetleri"; "Su Temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri"; "Bilgi ve İletişim" ile "Gayrimenkul Faaliyetleri" sektörleridir. Ancak bu tablo incelenirken Tokat ilinde faaliyet gösteren ve il genelinde 20 ve daha fazla istihdamı olan işletmelerin araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

İlimizde araştırma kapsamında "Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor" sektöründe 20 ve üzerinde çalışanı olan işyeri olmadığı için veri derlenmemiştir.

Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşletmelerin Oranı

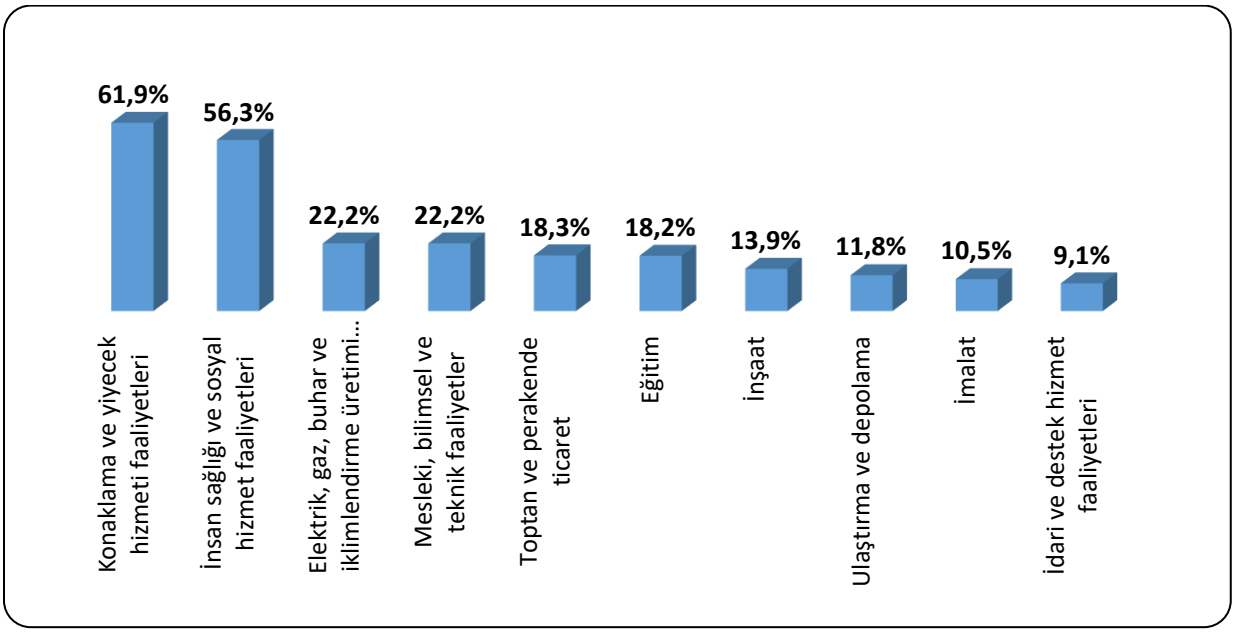

Part time / kısmi süreli çalışma, günlük çalışma saatinin 2/3'ünün altında gerçekleştirilen çalışmalar için kullanılır. Part time çalışan personel normal çalışan personele göre maaş ve diğer özlük haklarından çalıştığı süre dahilinde hak kazanır ve normal çalışandan farklı değerlendirilemez.

İlimizde araştırma kapsamına giren 16 sektörün 10'unda part time çalışma yapılan işletme bulunmaktadır. Tokat ili genelinde part-time çalışması olan işletmelerin oranı yüzde 18,1 olduğu tespit edilmiştir. "Konaklama ve İçecek Hizmetleri Faaliyetleri" sektöründe yer alan işletmelerin içinde part-time çalışanı olan işletmelerin oranı yüzde 61,9 seviyesindedir. Part-time çalışma açısından ikinci sırada "İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri" sektörü yer almaktadır. Bu sektördeki işletmelerin içerisinde part-time çalışanı olanların oranı yüzde 56,3 oranındadır. Türkiye genelinde "İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri" ile "Eğitim" sektörleri part-time çalışma konusunda öne çıkmıştır ve bu sektörlerdeki işletmelerin yaklaşık yarısında part-time çalışan yer almaktadır. Tokat'ta ise "Eğitim" sektöründe yer alan işletmelerin yüzde 18,2'sinde part time çalışma yapılmaktadır.

Tokat ilinde part time çalışma yapılan sektörler içerisinde, en az part time çalışma yapılan işyerleri ise "İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri" sektöründe yer almaktadır. Bu sektördeki işyerlerinin yüzde 9,1'inde part time çalışma yapıldığı görülmüştür.

Part-time çalışma bir esnek çalışma şekli olup işgücü piyasasında özellikle kadınlar ve gençler tarafından talep edilmektedir.

Şekil 6: Part-time Çalışanı Olan ve Olmayan İşletmelerdeki Kadın Çalışan Oranı (%)

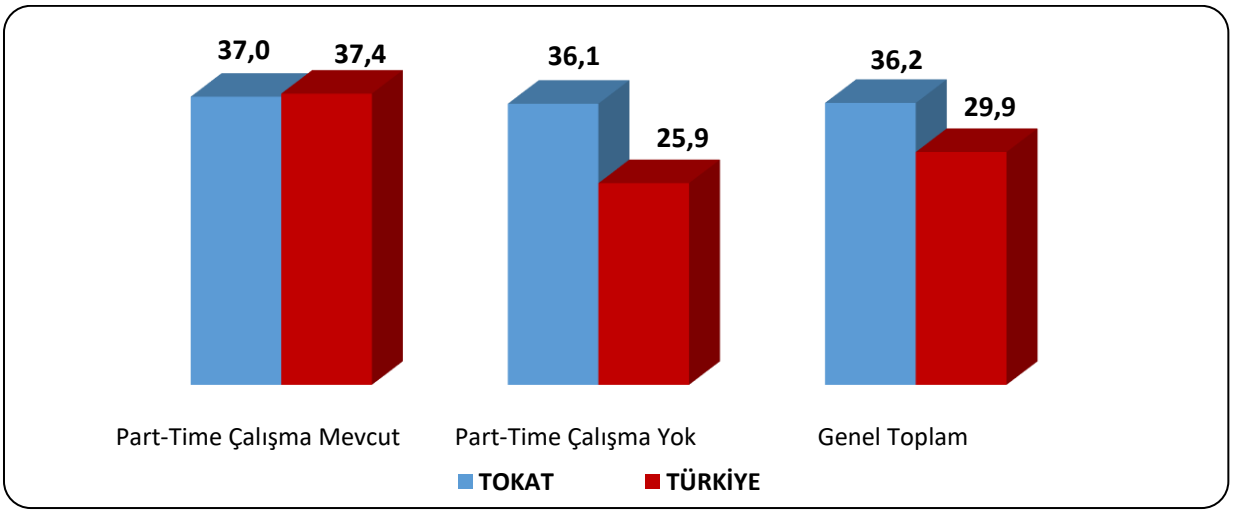

Şekil 6'da part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işletmelerdeki kadın çalışan oranları gösterilmiştir. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerde çalışanların yüzde 29,9'unu kadınlar oluşturmaktayken Tokat ilinde bu oran yüzde 36,2 düzeyindedir. Tokat ili verileri incelendiğinde part-time çalışanı olmayan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 36,1 iken part-time çalışanı olan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 37 seviyesindedir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde ise part-time çalışanı olmayan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 25,9 iken part-time çalışanı olan işletmelerde ise kadın çalışan oranı yüzde 37,4 seviyesindedir. Hem ülke genelinde hem de Tokat ilinde; part time çalışma yapılan işletmelerin çalışanları içerisindeki kadın oranı, part time çalışma yapılmayan işletmelere kıyasla daha yüksektir. Bu veriler ışığında; işyerlerinde part time çalışma modelinin uygulanması durumunda, işyerinde kadın istihdam oranını artırabileceği düşünülmektedir.

Şekil 7: Sektörlere Göre Vardiyalı Çalışma Yapılan İşletmelerin Oranı

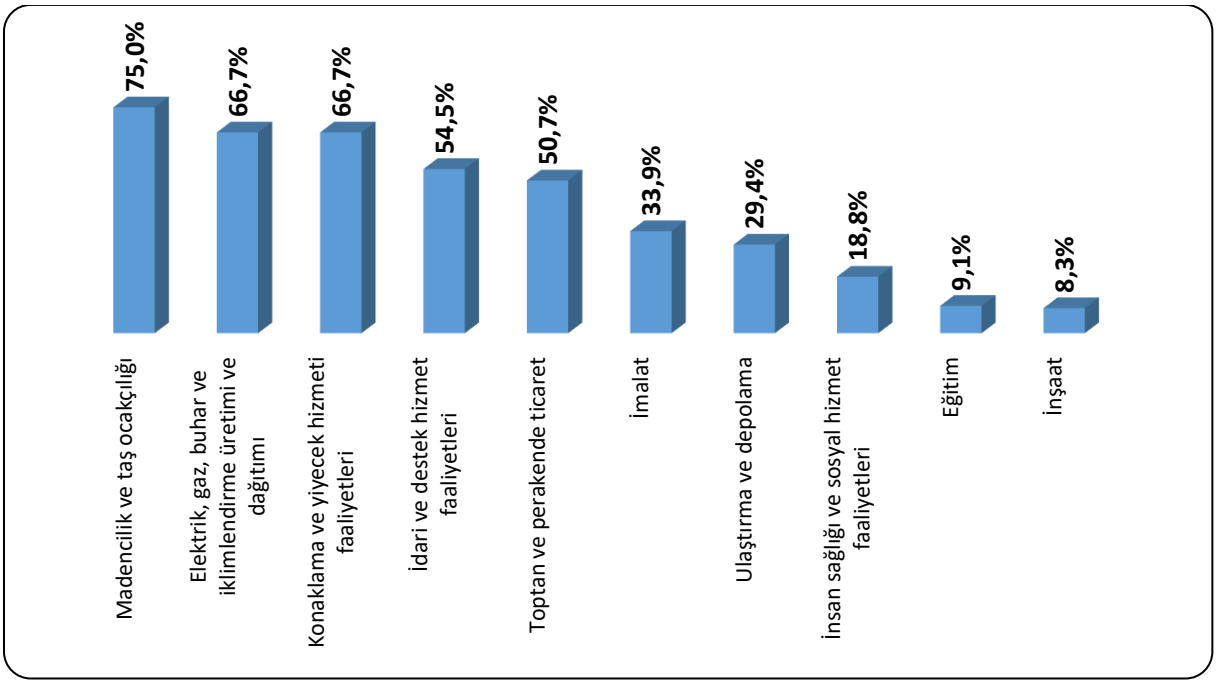

Tokat ilinde 20+ istihdamlı işletmeler içinde vardiyalı çalışma yapılan işletmelerin payı yüzde 32,9 seviyesinde iken bu oran Türkiye genelinde yüzde 34,2 seviyesindedir. Tokat ilinde vardiyalı çalışma yapılan işyeri oranı -büyük fark olmamakla birlikte- ülke genelinin altında yer almıştır. Tokat ilinde vardiyalı çalışmanın nispeten daha etkin uygulandığı sektörler "Madencilik ve Taş Ocakçılığı"; "Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı"; ile "Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri" sektörleridir. Bu sektörlerdeki işyerinin çoğu vardiyalı çalışma yapmaktadır.

Tokat ilinde vardiyalı çalışma yapılan sektörler içerisinde, en az vardiyalı çalışma yapılan sektör "İnşaat" sektörüdür. Bu sektörde faaliyet gösteren işyerlerinin yüzde 8,3'ünde vardiyalı çalışma yapılmaktadır. Tokat ilinde araştırma kapsamında olan 16 sektörün 6'sında vardiyalı çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir.

Şekil 8: Vardiyalı Çalışma Yapılan ve Yapılmayan İşletmelerdeki Kadın Çalışan Oranı (%)

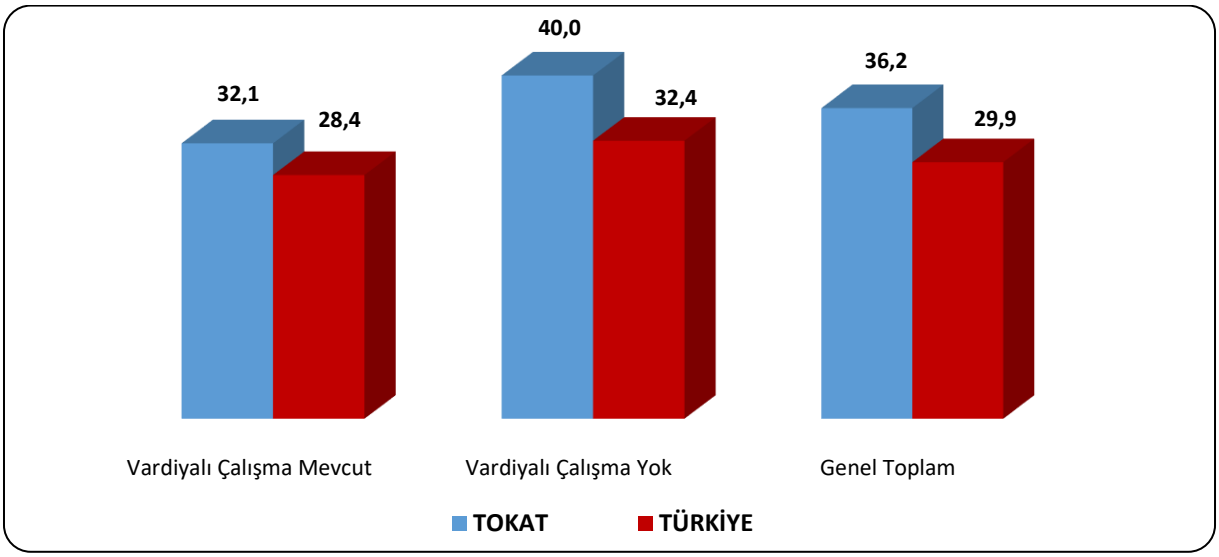

Vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadınların gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde erkek işgücünün daha yüksek oranda yer alması beklenen bir durumdur. Fakat bu durum sektörel olarak farklılık gösterebilmektedir.

Şekil 8'de ilimiz için söz konusu eğilime benzer yönde bir durum gözlenmektedir. Tokat ilinde vardiyalı çalışma yapılmayan işletmeler için çalışanlar içerisinde kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işletmelere kıyasla daha yüksektir. Vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde çalışanların içinde kadınların oranı yüzde 32,1 iken, erkek çalışanların oranı ise yüzde 67,9 seviyesindedir. Vardiyalı çalışma yapılmayan işletmelerde ise çalışanlar içerisinde kadınların oranı yüzde 40 düzeyindedir.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işletmelerdeki kadın çalışan oranında 4 puanlık bir fark söz konusudur. Tokat ilinde ise bu fark 7,9 seviyesindedir. Hem ülke geneli hem de Tokat ilinde vardiyalı çalışma yapılmayan işletmelerdeki çalışanlarda kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işletmelere göre daha fazladır. Ancak Tokat ilinde bu fark ülke

geneline göre daha fazladır. İlimizde bu farkın ülke geneline göre daha fazla olmasının en önemli nedeninin, Tokat ilinde vardiyalı çalışma yapılan sanayi sektörüne özgü işyeri sayısının fazla olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ülkemizde istihdamın büyük çoğunluğu erkek çalışanlardan oluşmaktadır. Türkiye genelinde araştırma kapsamında kadın çalışan oranı yüzde 30 seviyesindedir.

Şekil 9: Sektörlere Göre İhracat Yapan İşletmelerin Oranı

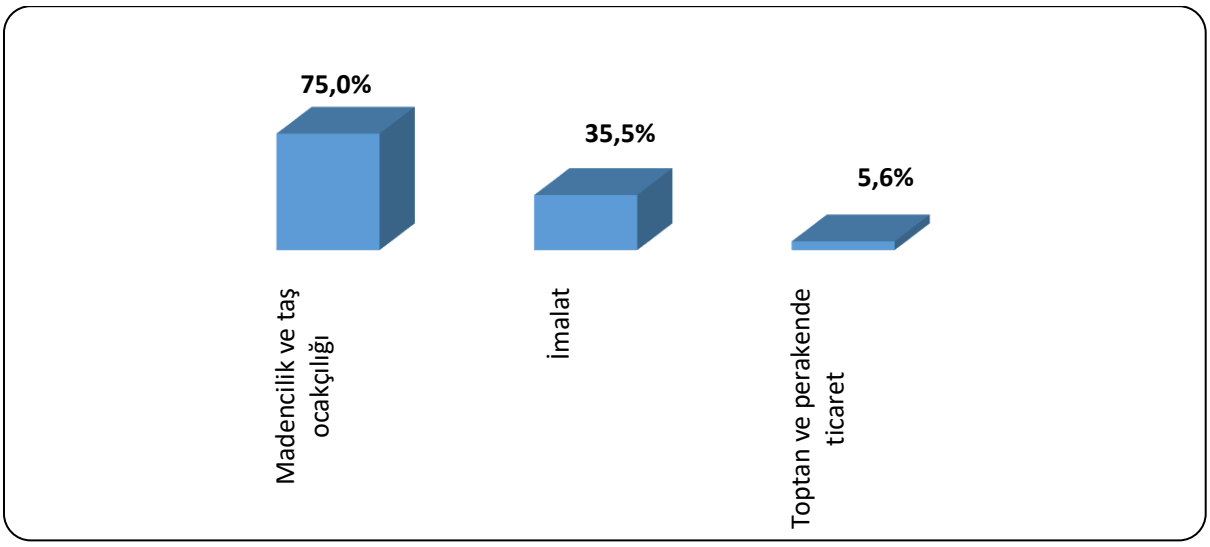

Tokat ilindeki işletmelerin içerisinde ihracat yapanların oranı yüzde 13,7 düzeyinde iken "Madencilik ve Taş Ocakçılığı" sektöründe ihracat yapan işletmelerin oranı yüzde 75 seviyesindedir. İhracat yapan işletme oranı bakımından ikinci sırada yer alan sektör "İmalat", üçüncü sırada yer alan sektör ise "Toptan ve Perakende Ticaret" sektördür. Tokat ilinde bu üç sektör haricinde diğer sektörlerde ihracat yapılmadığı tespit edilmiştir.

Türkiye genelinde ise 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 27,4'ü ihracat yapmakta ve ilk sırada yer alan sektör olarak yüzde 56,4 ile "İmalat" sektörü ön plana çıkmaktadır. Tokat ilinde ise ihracat yapan işyeri oranı ülke genelinin altında yer almıştır ve Tokat ilinde "Madencilik ve Taş Ocakçılığı" sektörü ilk sırada yer alırken, "İmalat" sektörü ihracat yapan sektörler sıralamasında ikinci sıradadır. İhracat yapan işletme oranının yüksek olması ilgili sektörlerin nispeten ihracata dayalı ekonomik faaliyet gösterdiklerine işaret etmektedir. İhracat yapan işletmelerde istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin yüksek olması beklenebilir. TÜİK verilerine göre; Tokat ilinde 2021 yılı ihracat rakamı yaklaşık 34 milyon dolardır. Tokat ilinde kamu ve özel sektör temsilcileri ortak çalışmalar gerçekleştirmekte, ilimizde ihracat yapan firma sayısının artırılması için çeşitli platformlarda Tokat ili tanıtımları yapılmaktadır.

Bu araştırma kapsamında işverenlere mal ve hizmet satışlarında E-Ticaret uygulamaları olup olmadığı da sorulmuştur. 2022 yılı İPA çalışmasına göre Tokat ilinde E-Ticaret uygulamasına sahip işletmelerin oranı yüzde 19,9 seviyesindedir. Bu oran 2019 yılı İPA çalışmasında 13,1; 2020 yılı İPA çalışmasında yüzde 18,5; 2021 yılı İPA çalışmasında ise yüzde 21,8 seviyesindedir. Başka bir ifade ile Tokat ilinde son üç yılda E-Ticaret yapan işyeri oranı 2019'a göre artmıştır. Bunun temel nedeninin; 2020 yılında ilk etkisini gösteren Covid-19'un işverenlerin pazarlama stratejisine olan etkisi olduğu düşünülmektedir.

Şekil 10: Sektörlere Göre Ar-Ge Çalışması Yapan İşletmelerin Oranı

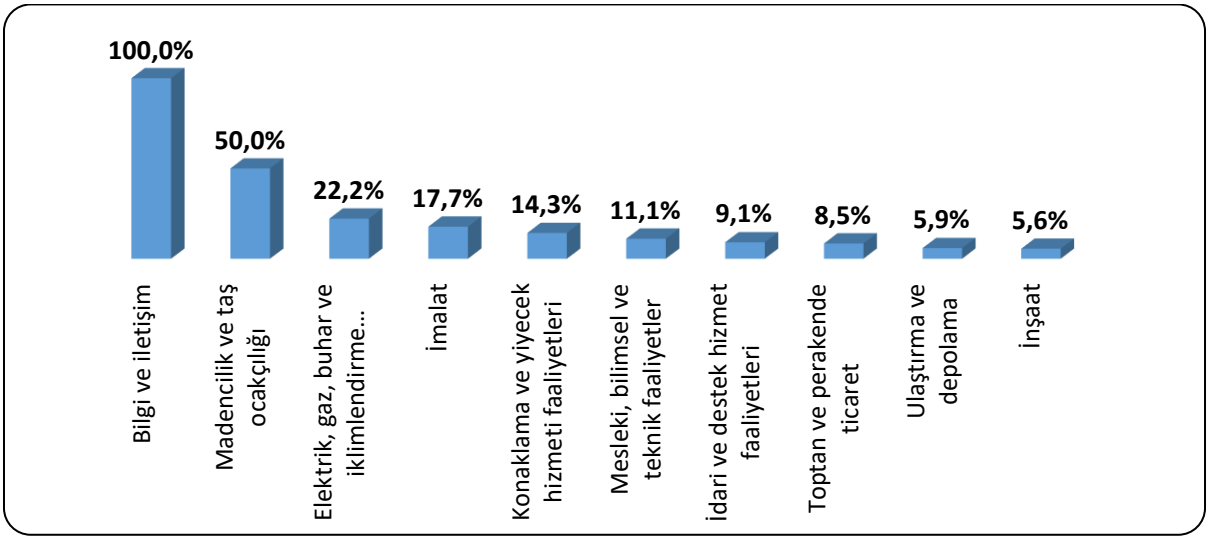

Genel olarak yeni bir sistem, hizmet, ürün, yazılım, süreç geliştirmek amacıyla tasarlanan yaratıcı projeler Araştırma ve Geliştirme (AR-GE) olarak tanımlanmaktadır.

Tokat ilinde araştırma kapsamında yer alan sektörlerden sadece 10 sektörde bulunan işletmelerde Ar-Ge çalışması yapılmaktadır. İl genelinde Ar-Ge çalışması yapan işletme oranı yüzde 11,6 olarak gerçekleşmiştir. "Bilgi ve İletişim" sektöründeki işyerlerinin tamamında Ar-Ge çalışması yapılmaktadır. "Madencilik ve Taş Ocakçılığı" sektöründe Ar-Ge çalışması olan işletmelerin oranı ise yüzde 50 seviyesindedir. Bu sektörleri ise yüzde 22,2 ile "Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı" sektörü takip etmektedir.

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 16,7'si Ar-Ge çalışması yapmaktadır. Yüzde 44,8 ile "Bilgi ve İletişim" ve yüzde 29,7 ile "İmalat" sektörleri Ar-Ge çalışması yapan işletme oranında ön plana çıkmaktadır. Tokat ilinde ise "İmalat" sektörü yüzde 17,7 ile dördüncü sırada yer almıştır. Tokat ilinde Ar-Ge çalışması yapılan sektörler içerisinde son sırada yüzde 5,6 ile "İnşaat" sektörü yer almıştır.

Şekil 11: Gelecek Bir Yıl İçerisinde Yatırım Planlayan İşletmelerin Oranı (%)

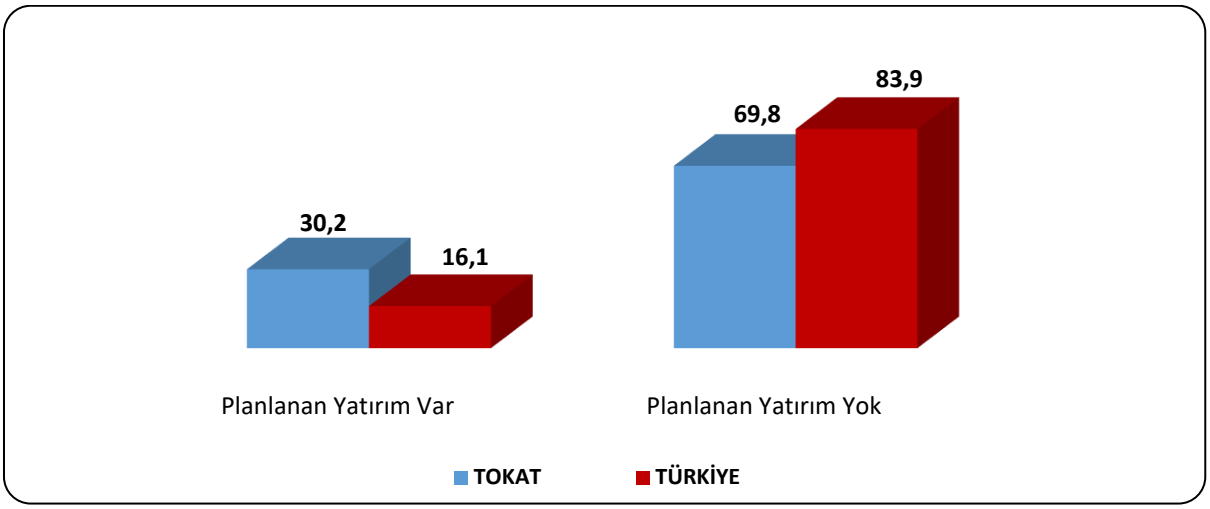

Türkiye genelinde 20+ çalışanı olan işletmelerin yüzde 16,1'i gelecek bir yıl içinde yatırım planlamakta iken, bu oran Tokat ilinde yüzde 30,2 olarak gerçekleşmiştir. Tokat ilinde gelecek yıl yatırım planlaması olan işyeri oranı, ülke genelinin üzerinde yer almıştır.

Tokat'ta araştırma kapsamında olan her üç işyerinden birisi gelecek yıl yatırım yapmayı planladığı için, ilimizde 2023 yılında istihdamın artması beklenmektedir. Şekil 12'de planlanan yatırım türlerine yer verilmiştir.

Şekil 12: Yatırım Planlayan İşletmelerin Planlanan Yatırım Türleri (%)

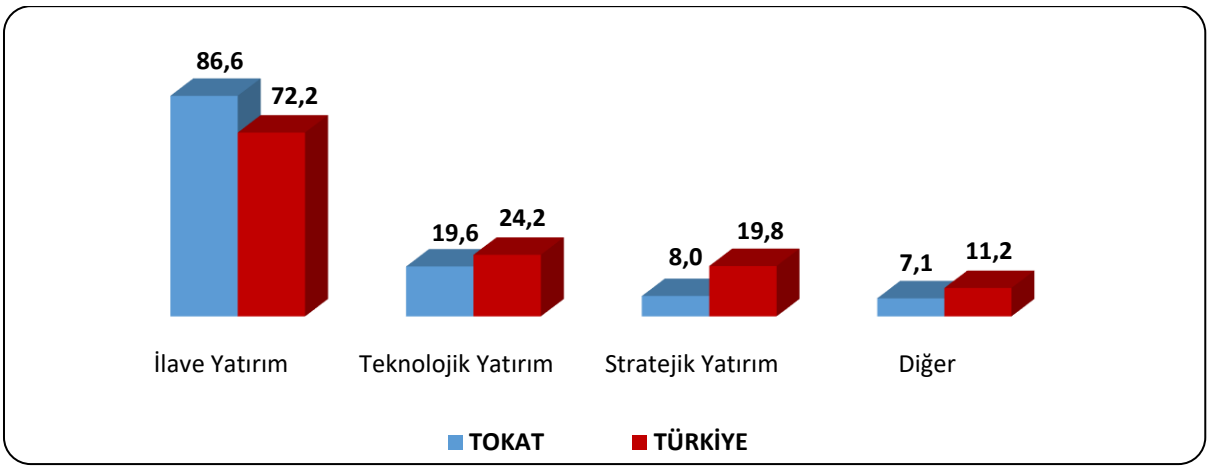

Gelecek bir yıl içinde yatırım yapmayı planlayan işletmeler yatırım türlerine göre incelendiğinde; Tokat ilinde 20+ çalışanı olan ve yatırım yapmayı planlayan işletmelerin içinde ilave yatırım yapmayı planlayanların oranı yüzde 86,6; teknolojik yatırım yapmayı planlayanların oranı yüzde 19,6 ve stratejik yatırım yapmayı planlayanların oranı yüzde 8 seviyesindedir.

Türkiye genelinde ise yatırım yapmayı planlayan işverenlerin yüzde 72,2'si ilave yatırım, yüzde 24,2'si teknolojik yatırım, yüzde 19,8'i stratejik yatırım türlerinde yatırım yapmayı planlamaktadır.

Yatırım türü sıralamasında Tokat ili sıralaması ile ülke geneli sıralaması aynıdır. Buna karşılık yatırım türü çeşitlerinde, Tokat ilinde sadece ilave yatırım yapmayı planlayan işyeri oranı ülke oranının üzerinde yer almış, diğer yatırım çeşitlerinde Tokat ili ülke oranının altında kalmıştır.

Şekil 13: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletmelerin Oranı

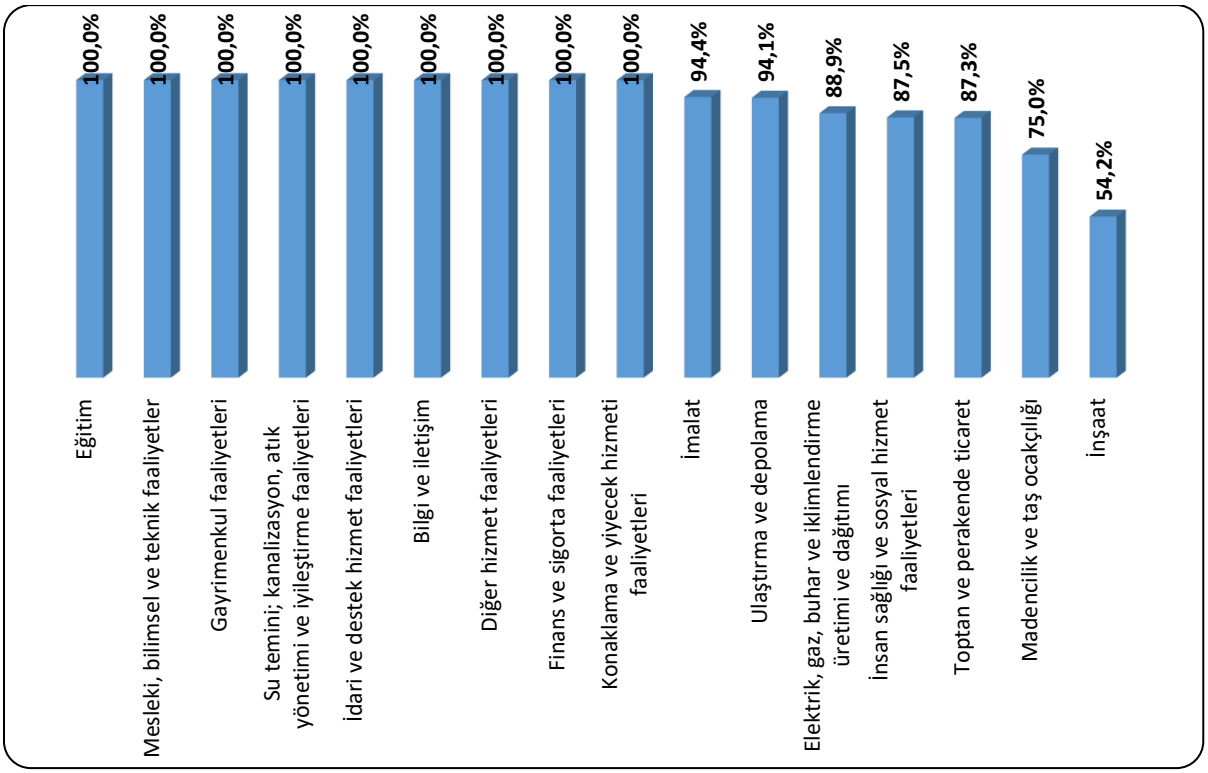

Şekil 13'de İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. İlimizde farklı oranlarda olmakla birlikte, araştırma kapsamında olan sektörler içerisinden İŞKUR hizmetlerinden faydalanmamış sektör bulunmamaktadır. Şekil 13'e göre ilimizde dokuz sektörde yer alan işyerlerinin tamamının İŞKUR hizmetlerinden yararlandığı anlaşılmaktadır. İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranlarının genel olarak yüksek olmasının temel nedeninin, özellikle Pandemi döneminde işverenlerin İŞKUR ile iletişiminin artmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Pandemi döneminde özellikle pasif işgücü programlarımızın oldukça etkin şekilde kullanılması, ülke genelinde birçok işyerine hizmet sunmamıza imkân sağlamıştır.

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 63,9'u İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Tokat ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı ise yüzde 85,4 seviyesindedir. İlimizdeki bu oran Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır.

Araştırma kapsamında ilin en çok işletme sayısına sahip sektörü olan "İmalat" sektöründe İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işletme oranı il geneli olan yüzde 85,4 seviyesinin üzerinde ve yüzde 94,4 seviyesinde gerçekleşmiştir. Araştırma kapsamında Tokat ilinde en fazla işletme sayısına sahip ikinci sektör olan "İnşaat" sektöründeki işyerlerinin ise yüzde 54,2'si İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıştır.

Araştırma kapsamında Tokat ilinde "Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor" faaliyetlerine ait 20+ çalışanı olan işyeri bulunmamaktadır. Bu nedenle bu sektör hariç araştırma kapsamına giren diğer sektörlerin tamamı, farklı oranlarda olmakla birlikte İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıştır. İŞKUR hizmetlerinden oransal olarak en az faydalanan sektör ise "İnşaat" sektörüdür.

Tablo 9: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletmelerin Hizmetlerimize Göre Oranları

Hizmet Türleri	İşletme Oranı
Danışmanlık ve Yönlendirme	71,9%
Eleman Temini	65,9%
Teşvikler	39,4%
İşbaşı Eğitim Programları	25,2%
Kısa Çalışma Ödeneği	17,4%
Nakdi Ücret Desteği	5,0%
Mesleki Eğitim Kursu	2,2%
Genel Toplam	**100,0%**

Tokat ilinde İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanmış olan işletmelerden; "Danışmanlık ve Yönlendirme" hizmetlerimizden faydalananların oranı yüzde 71,9; "Eleman Temini" kapsamındaki hizmetlerimizden yararlananların oranı yüzde 65,9 ve "Teşvikler" kapsamında İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işletmelerin oranı ise 39,4 seviyesindedir.

Aktif işgücü programları kapsamında yer alan İşbaşı Eğitim Programı ile Mesleki Eğitim Kursu'nun faydalanılma oranları karşılaştırılması yapıldığında ise ilimizde Mesleki Eğitim Kursu hizmetimizin İşbaşı Eğitim Programı hizmetimize kıyasla işverenlerce daha az tercih edildiği görülmektedir. Bu durum ülke geneli sıralamasında da aynıdır. Mesleki Eğitim Kursuna katılan kursiyerlere verilen günlük cep harçlığı ücreti, İşbaşı Eğitim Programına katılıan katılımcılara

ödenen günlük cep harçlığı ücretinden düşüktür. Bu nedenle ilimizde -özellikle imalata dayalı üretim yapan işyerlerimizde- işverenler İşbaşı Eğitim Programını Mesleki Eğitim Kursuna göre daha fazla tercih etmektedir. Bu sebepten kaynaklı olarak ilimizde İşbaşı Eğitim Programı hizmetimizden faydalanan işyeri oranının Mesleki Eğitim Kursu hizmetimizden faydalanan işyeri oranının üzerinde olduğu düşünülmektedir.

Şekil 14: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri

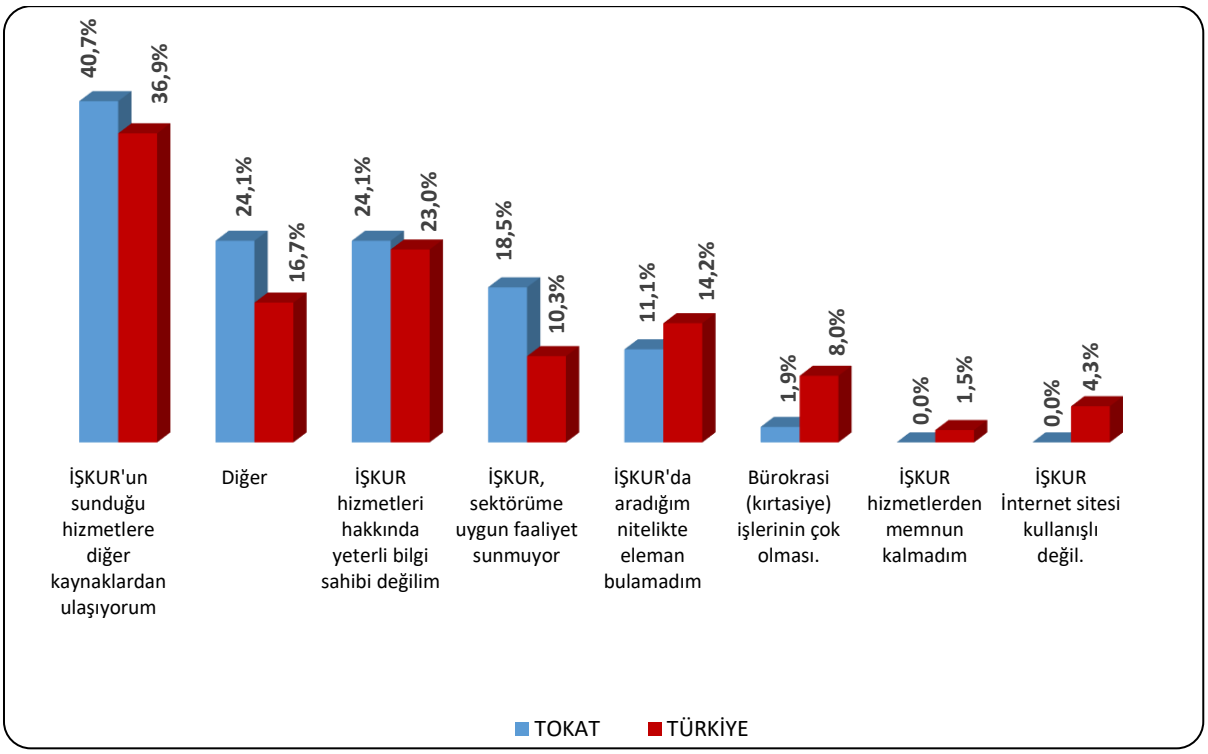

Tokat ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanmayan işverenlere nedenlerini sorduğumuzda ilk üç sırada yüzde 40,7 ile “İŞKUR'un Sunduğu Hizmetlere Diğer Kaynaklardan Ulaşıyorum”, yüzde 24,1 ile “Diğer” ve yüzde 24,1 ile “İŞKUR Hizmetleri Hakkında Yeterli Bilgi Sahibi Değilim” gerekçe olarak gösterilmiştir.

Türkiye genelinde hizmetlerimizden faydalanmama nedeni olarak ilk sırada yüzde 36,9 ile ilimizde olduğu gibi “İŞKUR'un Sunduğu Hizmetlere Diğer Kaynaklardan Ulaşıyorum” seçeneği gerekçe olarak gösterilmiştir. Tokat ilinde “İŞKUR Hizmetleri Hakkında Yeterli Bilgi Sahibi Değilim” nedeniyle kurum hizmetlerinden faydalanmıyorum diyen işverenlerin oranı Türkiye geneline göre yüksek seviyede gerçekleşmiştir.

Tokat ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyeri oranı yüzde 85,4 iken “İŞKUR Hizmetleri Hakkında Yeterli Bilgi Sahibi Değilim” cevabının Tokat ilinde ikinci sırada ve yüksek oranda

çıkmasının temel nedeni İŞKUR hizmetlerinden faydalanmayan işyeri sayısının az olmasındandır. Nitekim Tokat ilinde işverenlerin yüzde 85,4'ü İŞKUR hizmetlerinden faydalanırken, İŞKUR hizmetlerinden faydalanmayan yüzde 14,6'lık grubun yüzde 24,1'i "İŞKUR Hizmetleri Hakkında Yeterli Bilgi Sahibi Değilim" cevabını vermiştir. Başka bir ifade ile Tokat ilinde araştırma kapsamında olan 375 işyerinin sadece yüzde 3,6'sı "İŞKUR Hizmetleri Hakkında Yeterli Bilgi Sahibi Değilim" cevabını vermiştir.

Sektörler içerisinde daha fazla işyerinin İŞKUR hizmetlerinden faydalanması amacıyla, iş ve meslek danışmanlarımız sahada işyeri ziyaret sayısını artıracak, İŞKUR hizmetlerinden hiç faydalanmamış işyerlerine ziyaret gerçekleştirerek İŞKUR hizmetleri hakkında işverenlerimiz bilgilendirilecektir.

Tablo 10: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Sektörler	Erkek Çalışan	Kadın Çalışan	Toplam Çalışan
İmalat	9.980	8.038	18.018
Toptan ve Perakende Ticaret	2.191	1.068	3.259
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	2.034	460	2.494
İnşaat	1.663	75	1.737
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	818	299	1.117
Ulaştırma ve Depolama	924	64	988
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	338	462	800
Eğitim	300	358	658
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	563	88	651
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	333	41	375
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	237	6	243
Bilgi ve İletişim	27	74	101
Diğer Hizmet Faaliyetleri	36	11	47
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	9	24	33
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	23	3	26
Gayrimenkul Faaliyetleri	1	0	1
Genel Toplam	**19.480**	**11.069**	**30.549**

Tokat ilinde 20+ istihdamlı ve araştırma kapsamına giren sektörlerdeki işletmeler için 19 bin 480 erkek çalışan ve 11 bin 69 kadın çalışan olmak üzere toplam 30 bin 549 çalışan tespit edilmiştir. Sektörlere göre dağılımda ise; Tokat ilinde çalışanların en fazla olduğu sektörler "İmalat", "Toptan ve Perakende Ticaret" ile "İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri" faaliyetleri

sektörleridir. Toplam çalışanların içinde bu üç sektörde çalışanların oranı yüzde 77,8 düzeyindedir.

Kadın istihdamının en fazla olduğu sektör "İmalat" sektörüdür. İl genelindeki toplam kadın çalışanların içinde "İmalat" sektöründe çalışanların payı yüzde 72,6 seviyesindedir. Tokat ilinde "İmalat" sektöründe kadınlar en fazla hazır giyim sektöründe istihdam edilmektedir. Tokat ilinde kadın çalışan oranının en yüksek olduğu sektör ise "Bilgi ve İletişim" sektörüdür. "Bilgi ve İletişim" sektöründe kadın çalışan oranı yüzde 73 düzeyindedir.

Türkiye genelinde "Eğitim" ile "İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri" sektörlerinde kadın çalışan sayısı erkeklerden daha fazladır. Tokat ilinde ise; "İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri", "Eğitim", "Bilgi ve İletişim" ile "Finans ve Sigorta Faaliyetleri" sektörlerinde kadın çalışan sayısı erkek çalışan sayısından fazladır.

Bu yıl işverenlere ilk kez, mevcut çalışanlarında bilgi beceri eksikliği olup olmadığı sorulmuştur. Bunun yanında mevcut çalışanları arasında engelli bir çalışanın olup olmadığı da işverenlerden elde edilen bilgiler arasındadır.

Tokat ilinde 172 işveren hali hazırda istihdam ettiği çalışanlarında "İş Tecrübesi" eksikliği olduğunu iletmiştir. İlimizde düzenlediğimiz aktif işgücü hizmetleri ile iş arayanlarda iş tecrübesi eksikliği azaltılmaya çalışılmaktadır. Çalışanlarda en fazla eksiklik duyulan beceriler ise; "Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe" becerisidir.

İlimizde araştırma kapsamında yer alan 375 işletmeden 135'inde engelli istihdam edilmektedir. Engelli bireylerin istihdamında aşılması gereken en büyük zorluk önyargılardır. Herkesin engelli ya da engelli adayı olduğu gerçeğini hiçbir zaman unutmamamız gerekmektedir. Bunun dışında Türkiye'de engellilere yönelik istihdam politikaları başta Anayasa olmak üzere çeşitli yasal düzenlemelerle belirlenmiş durumdadır. Anayasanın getirmiş olduğu eşitlik ilkesinin yanı sıra düzenlemelerin öngördüğü pozitif ayrımcılık esasları engellilere yönelik istihdam politikalarının temelini oluşturmaktadır. İlimizde, Genel Müdürlüğümüzün talimatları doğrultusunda, bir iş ve meslek danışmanımız Engelli Koçu olarak görev yapmakta olup, engelli iş arayanlar bireysel görüşmelerini Engelli Koçumuz ile yapmaktadırlar.

İş Kanununun 30. Maddesine göre; 50 ve daha fazla personel istihdam eden işyerlerinden kamu sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinde yüzde 4 engelli, özel sektörde faaliyet gösteren işyerlerinde yüzde 3 engelli personel istihdam etme zorunluluğu bulunmaktadır. Kurum olarak her ay 50 ve üzerinde çalışanı olan işyerleri incelenmekte, engelli personel açıkları takip edilmekte, engelli personel açığı olan işyerleri için Kurum mevzuatlarımız çerçevesinde gerekli işlemler yapılmaktadır. Özel sektörde engelli personel istihdam eden işyerlerinde, işveren SGK prim payı hazine tarafından karşılanmaktadır.

İŞKUR'un engelli vatandaşlarımıza yönelik sunmuş olduğu önemli bir hizmet de, Engelli Kendi İşini Kurma Hibe Desteği Projeleridir. Bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerle kaybetmesi nedeniyle işgücü kaybının en az yüzde 40 olduğu "Engellilere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları" ile belgelenen kişiler, üretime katkıda bulunarak öncelikle kendi geçimlerini sağlamak sonra da ilave istihdam oluşturmak amacıyla hazırlayacakları projeleriyle e-Devlet üzerinden "Engelli Kendi İşini Kurma Hibe Desteği" kapsamında başvuruda bulunabilmektedirler. Kurumumuz internet sitesinin duyurular bölümünde Başvuru Rehberi ve usul esaslar yayınlanmaktadır.

2.2. AÇIK İŞLER

Açık iş; işverenlerin ihtiyaç duyduğu işgücünü karşılamak amacıyla Kuruma bildirdikleri işgücü talepleridir. İşverenler taleplerini Kuruma bizzat gelerek verebilecekleri gibi online olarak da ihtiyaç duyduğu nitelikteki işgücünü Kurumdan talep edebilmektedirler. Kuruma işverenlerce verilecek açık iş sayısının artması, Kurum aracılığı ile işe girecek kişi sayısının da artmasına neden olmaktadır.

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin taleplerini ve ihtiyaçlarını ortaya koymaktadır. Açık işlere ilişkin bilgiler derlenerek ihtiyaç duyulan meslekler ve bu mesleklere ilişkin talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisi elde edilmektedir. Bu bilgiler; açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yöneltmek amacıyla alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işletmelere açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve varsa bu açık işlere ait meslek bilgisinin yanında, bu mesleklerde cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, engelli çalışan tercih edip edemeyecekleri, mevcut açık işler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, işverenlerin boş pozisyonlarını doldurabilmek için iş arayanları hangi kanallar ile aradıkları sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Tablo 11: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşletme Oranı

Sektörler	Açık İş	Açık İş Oranı	Açık İşi Olan İşveren Oranı
İmalat	703	3,8%	43,5%
Ulaştırma ve Depolama	53	5,0%	29,4%
Toptan ve Perakende Ticaret	38	1,2%	15,5%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	22	2,0%	42,9%
İnşaat	13	0,8%	9,7%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	11	25,0%	100,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	6	0,8%	25,0%
Eğitim	3	0,5%	18,2%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	3	0,5%	22,2%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	1	0,0%	9,1%
Genel Toplam	**853**	**2,7%**	**25,9%**

Tokat ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda 97 işletmede 853 açık iş tespit edilmiştir. Tokat ilinde açık iş sayısı en fazla olan sektör "İmalat" sektörüdür. Tokat ilinde araştırma döneminde toplam 853 kişilik açık işin 703 kişilik kısmı, "İmalat" sektöründeki işyerlerinden gelmiştir. "İmalat" sektöründen alınan açık işlerin büyük bölümünü ise hazır giyim sektörüne özgü meslekler oluşturmaktadır. Açık iş sayısının en fazla olduğu bir diğer sektör ise "Ulaştırma ve Depolama" sektörüdür.

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması ile elde edilmektedir. Tokat ilinde açık iş oranı yüzde 2,7 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde araştırma döneminde açık iş oranı yüzde 1,9 seviyesindedir. Tokat ilindeki açık iş oranı Türkiye ortalamasının 0,8 puan üzerindedir. Tokat ilinde açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 25 ile "Finans ve Sigorta Faaliyetleri" sektörü olarak tespit edilmiştir.

Tokat ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işletmelerin içinde açık işi bulunan işletmelerin oranı yüzde 25,9 seviyesindedir. Türkiye geneli için açık işi olan işletme oranı ise yüzde 24,6 olarak gerçekleşmiştir. Tokat ilinde açık işi olan işletme oranı ülke geneli açık işi olan işletme oranının üzerindedir.

Şekil 15: Mevcut Açık İşler İçin Cinsiyet Tercihi

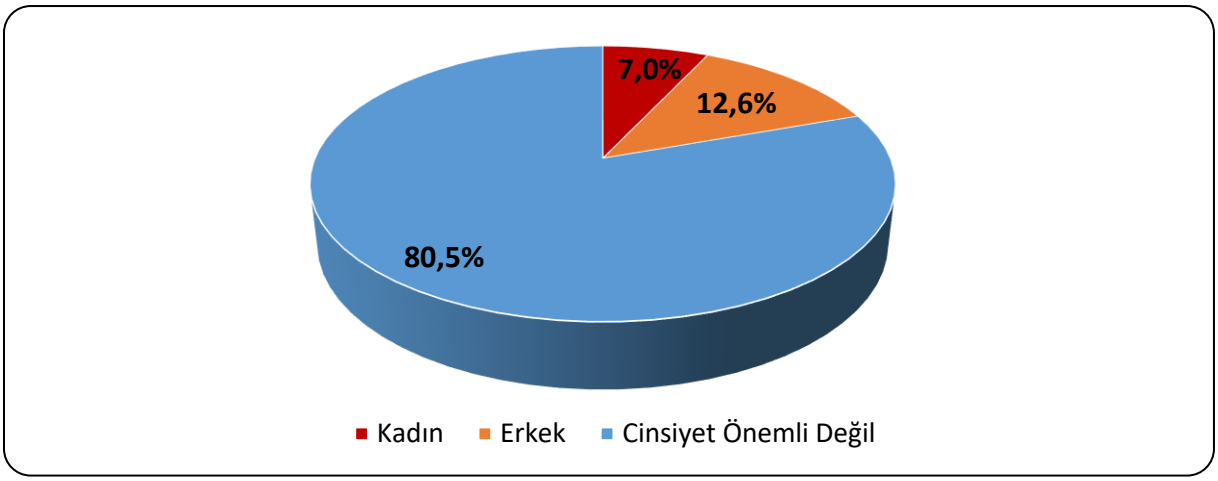

Şekil 15 üzerinde Tokat ilinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde 20+ çalışanı bulunan işletmelerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Tokat ilinde işverenlerin cinsiyetin önemli olmadığını belirttikleri açık işlerin oranı yüzde 80,5'dir. Başka bir ifade ile Tokat ilinde işverenler her beş kişilik açık işin dördünde herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunmamıştır. Yani Tokat'ta her beş kişilik açık işin dördünde cinsiyet tercihi yerine açık işin özelliğine göre

beceri, nitelik, eğitim, tecrübe vb. faktörler işverenlerin tercihleri arasında yer almıştır. Bu oran Türkiye genelinde ise bu oran yüzde 65,1 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Mevcut açık işler için kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise Türkiye genelinde yüzde 6 iken; Tokat ilinde yüzde 7 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde açık işlerin yüzde 28,9'unda işverenler açık işlerinde erkek tercih edeceklerini belirtmiştir. Tokat ilinde ise mevcut açık işlerin içinde erkek tercih edilen açık işlerin oranı yüzde 12,6 seviyesindedir.

Tokat ili ve Türkiye genelinde çalışan sayısı içinde kadınların oranı düşük iken, işverenlerin büyük bir kısmı mevcut açık işlerinde istihdam edecekleri kişinin cinsiyetinin önemli olmadığını belirtmiştir. Bu durum kadın istihdamının artması konusunda önem arz etmektedir.

Şekil 16: Mevcut Açık İşler İçin Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi

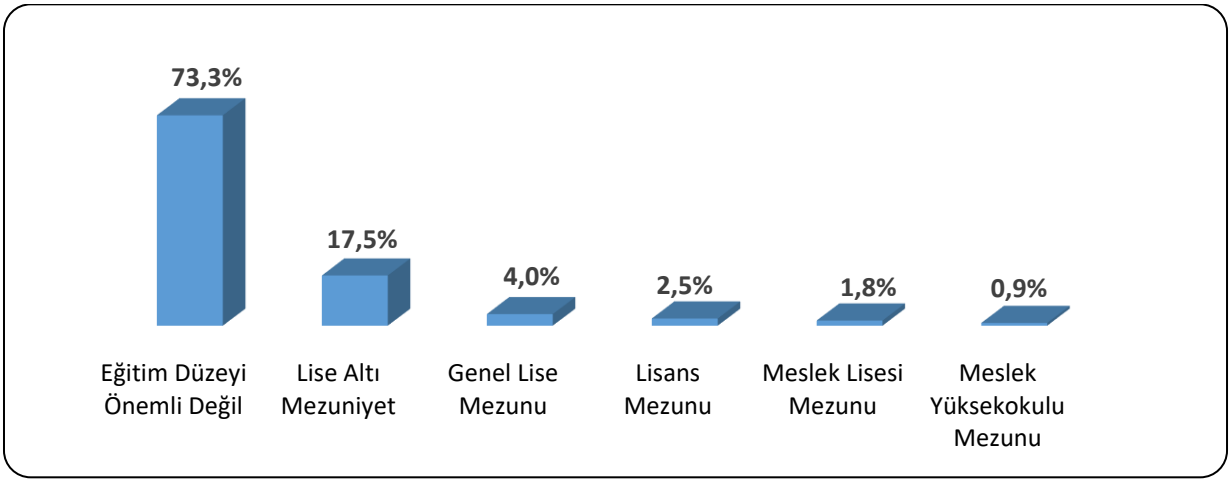

İşverenlere mevcut açık işleri için aradıkları asgari eğitim düzeyi sorulmuştur. Tokat ilindeki açık işler incelendiğinde, asgari düzeyde "Eğitim Düzeyi Önemli Değil" olarak talep edilen açık işlerin oranı yüzde 73,3 düzeyindedir. "Lise Altı Mezuniyet" şeklinde talep edilen açık işlerin payı ise yüzde 17,5 seviyesindedir. Tokat ilinde açık işlerde "Lisans" mezunu tercihi yüzde 2,5 iken, açık işlerin hiçbirinde sadece "Lisans Üstü Eğitim" ile sadece "Çıraklık" eğitim tercisi işverenlerce tercih edilmemiştir.

Şekil 16 genel olarak incelendiğinde, Tokat ilinde işgücü piyasasında yer alan açık işlerin büyük çoğunluğunda eğitim düzeyinin önemli olmadığı anlaşılmaktadır. Raporumuzun ilerleyen sayfalarında yer alan Tablo 15 üzerinden açık işi en fazla olan ilk 10 meslek incelendiğinde, bu yorumumuzu destekleyen mesleklerin ilk 10 meslek içerisinde yer aldığı görülmektedir.

Şekil 17: Mevcut Açık İşlerin Aranma Kanalı

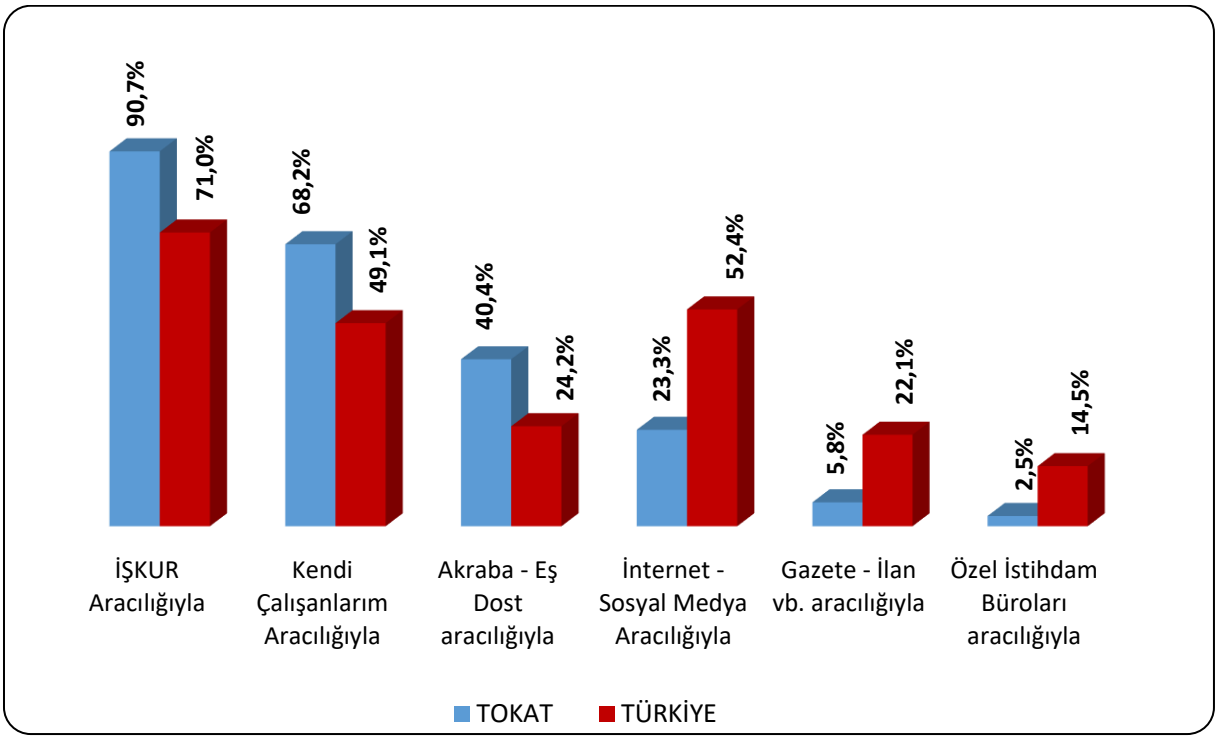

Personel arayan işverenlerin, personel temin etmek amacıyla tercih ettikleri yöntemlere arama kanalları denilmektedir. Kamu istihdam kuruluşları, özel istihdam büroları, gazete-dergi ilanları, internet-sosyal medya ilanları, akraba-eş-dost vb. arama kanallarının bazılarıdır. Ülkemizde kamu istihdam kuruluşu görevini İŞKUR yürütmektedir. Araştırma kapsamında işverenlere açık iş taleplerini hangi arama kanallarını kullanarak karşıladıkları sorulmuş, alınan cevaplar derlenerek Tokat ili ve Türkiye geneli karşılaştırması yapılarak Şekil 17 oluşturulmuştur. Şekil 17 yorumlanırken her açık iş için birden fazla arama kanalının aynı anda kullanabileceği unutulmamalıdır. Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu, özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek ve iş arayanla doğru işi en etkin biçimde eşleştirmek kurumumuz görevlerinden biridir.

Tokat ilinde 20+ istihdamlı işletmelerden alınan açık işlerin içinde İŞKUR aracılığıyla arananların oranı yüzde 90,7 seviyesindedir. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 71 olarak gerçekleşmiştir. Tokat ilinde ikinci sırada yüzde 68,2 ile "Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla" açık işler aranmıştır. Üçüncü sırada ise yüzde 40,4 ile "Akraba,Eş,Dost Aracılığıyla" mevcut açık işler aranmaktadır.

İlimizde "İŞKUR Aracılığı İle", "Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla" ve "Akraba Eş Dost Aracılığıyla" arama kanallarını kullanma oranı, ülke oranlarının üstünde yer almıştır. İlimizde ve ülke

genelinde “Özel İstihdam Büroları Aracılığıyla” seçeneği işverenlerimiz tarafından en az tercih edilen arama kanalı olmuştur.

Tablo 12: Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceriler	Öncelik Sırası
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1
İş Tecrübesi	2
Takım Çalışması	3
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	4
İletişim ve İfade Yeteneği	5
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	6
Analitik Düşünebilme	7
İkna Kabiliyeti ve Pazarlama Gücü	8
Bilgisayar Kullanımı	9
Yabancı Dil	10

Tokat ilinde açık işlerde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması incelendiğinde, “Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe” becerisi ilk sırada yer almaktadır. Bu beceriyi sırasıyla “İş Tecrübesi” ile “Takım Çalışması” becerileri takip etmiştir. Tokat ilinde açık işlerde en son sırada tercih edilen beceri ise “Yabancı Dil” becerisidir.

Tablo 13: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayıları

Meslekler	Açık İş
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	349
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	340
Hizmet ve Satış Elemanları	73
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	29
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	26
Profesyonel Meslek Mensupları	20
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	12
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	2
Yöneticiler	1

Tokat ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin “Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar” meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup, toplam açık işler içerisinde bu meslek grubunun payı yüzde 40,9 seviyesindedir. İkinci sırada ise yüzde 39,9’luk oran ile “Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar” meslek grubu yer almıştır. Meslek gruplarına göre açık iş sayıları sıralamasında “Yöneticiler” meslek grubu son sırada yer almıştır.

Tablo 14: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Arama Kanalları

Meslekler	Akraba - Eş Dost	Gazete - İlan vb.	İnternet - Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	26,6%	9,5%	18,5%	92,8%	56,7%	0,0%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	50,5%	0,0%	27,6%	91,1%	82,8%	3,0%
Hizmet ve Satış Elemanları	55,6%	12,5%	18,1%	80,6%	72,2%	0,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	34,5%	3,4%	24,1%	93,1%	75,9%	0,0%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	61,5%	15,4%	23,1%	84,6%	65,4%	19,2%
Profesyonel Meslek Mensupları	30,0%	10,0%	40,0%	100,0%	30,0%	5,0%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	50,0%	0,0%	25,0%	91,7%	16,7%	41,7%
Yöneticiler	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Tablo 14 üzerinden meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; Tokat ilinde arama kanalları içerisinde "Yöneticiler" meslek grubu hariç diğer meslek gruplarında İŞKUR'un açık işlerde arama kanalı olarak tercih edilme oranının en yüksek oranda tercih edildiği görülmektedir. "Yöneticiler" meslek grubu haricindeki diğer meslek gruplarındaki açık işlerin büyük bölümü İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur. "Profesyonel Meslek Grupları" meslek grubunda ise açık işlerin tamamı İŞKUR aracılığı kullanılarak karşılanmaya çalışılırken, "Yöneticiler" meslek grubunda yer alan işyerleri açık işlerininde İŞKUR arama kanalını kullanmamışlardır.

"Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar"; "Hizmet ve Satış Elemanları"; "Nitelik Gerektirmeyen Meslekler" ve "Yöneticiler" meslek gruplarında açık işler için arama kanalı olarak Özel İstihdam Büroları hiç tercih edilmemiştir. Özel İstihdam Büroları en fazla "Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar" meslek grubunda yer alan işyerleri tarafından tercih edilmiştir.

Akraba-Eş-Dost ile İnternet-Sosyal medya arama kanalları farklı oranlarda olmakla birlikte açık iş olan tüm meslek gruplarında iş arama kanalı olarak tercih edilmiştir.

Tablo 15: Açık İşi En Fazla Olan İlk 10 Meslek İçin Talep Edilen Beceri Sırası

Meslekler	Analitik Düşünebilme	Bilgisayar Kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	İkna Kabiliyeti ve Pazarlama Gücü	İletişim ve İfade Yeteneği	İş Tecrübesi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki/ Teknik Bilgi ve Tecrübe
Makineci (Dikiş)			5		6	2	4	3		1
Konfeksiyon İşçisi	6		4		5	2	7	3		1
Otobüs Muavini	1			5	4	3	2			
Ütücü (Elle)						2	3			1
Kalite Kontrolcü						2	3			1
Salamura İşçisi						3	1			2
Ütücü			3			2		4		1
Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş						2		3		1
Şoför-Yük Taşıma			3		1	2		4		
Otobüs Kaptanı (Şoförü)	1					3	2			

Tablo 15 üzerinde Tokat ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. “Makineci (dikiş)”, “Konfeksiyon İşçisi”, “Ütücü (elle)”, “Kalite Kontrolcü”, “Ütücü” ve “Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş” mesleklerinde “Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe” becerisi işverenlerce ilk sırada talep edilmektedir. İlk on meslekte “Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe” becerisi ile “İş Tecrübesi” becerisi en fazla tercih edilen beceri grupları arasında yer almaktadır. Kurumumuz aracılığı ile düzenlenen işbaşı eğitim programı ile pratik bilgi sahibi kişiler teorik bilgi kazanmaktadır. Başka bir ifade ile işbaşı eğitim programı ile katılımcıların iş tecrübesi kazanması sağlanmaktadır. İlk on meslek içerisinde “Bilgisayar Kullanımı” ve “Yabancı Dil” becerileri işverenlerce açık işlerinde hiç tercih edilmemiştir. “İkna Kabiliyeti ve Pazarlama Gücü” becerisi ise sadece “Otobüs Muavini” mesleğinde tercih sebebi olarak karşımıza çıkmıştır.

Tablo 16: Tercih Edilen Cinsiyete Göre En Fazla Açık İşi Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Salamura İşçisi	Otobüs Muavini	Konfeksiyon İşçisi	Konfeksiyon İşçisi
Konfeksiyon İşçisi	Otobüs Kaptanı (Şoförü)	Makineci (Dikiş)	Makineci (Dikiş)
Makineci (Dikiş)	Şoför-Yük Taşıma	Kalite Kontrolcü	Otobüs Muavini
Diğer İplik İşçileri Ve Sarıcıları	Ağaç Palet İmalatçısı	Ütücü (Elle)	Kalite Kontrolcü
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Diğer Plastik Mamuller İmalat İşçileri	Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	Salamura İşçisi
Kasiyer	Şoför (Yolcu Taşıma)	Ütücü	Ütücü (Elle)
Temizlik Görevlisi	Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı)	Kalite Kontrol Sorumlusu	Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş
Ön Muhasebeci	İnşaat Kalfası (Genel)	Satış Danışmanı / Uzmanı	Ütücü
Reyon Görevlisi	Beden İşçisi (İnşaat)	Kasiyer	Otobüs Kaptanı (Şoförü)
Aşçı	Manav	Garson (Servis Elemanı)	Şoför-Yük Taşıma

Tokat ilinde en fazla açık iş olan meslekler; “Konfeksiyon İşçisi”, “Makineci (dikiş)” ve “Otobüs Muavini” meslekleridir. En fazla açık işi olan ilk on meslek incelendiğinde altı mesleğin hazır giyim sektörüne özgü meslekler olduğu dikkat çekmektedir.

İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde bulundukları açık iş sayısının en fazla olduğu meslek “Salamura İşçisi” mesleğidir. İlimizde Tokat Bağ Yaprağı üretiminin yaygındır. Tokat Bağ Yaprağının gerek toplanması gerekse yaprağın salamura olarak paketleme aşamasının ince işçilik istemesi nedeniyle, bu sektörde çalışan işyerleri “Salamura İşçisi” mesleğinde, kadın çalışanı daha fazla tercih etmektedir.

Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu ve açık iş sayısının en fazla olduğu meslek “Otobüs Muavini” mesleğidir. Bu meslekte ilimizde ulaştırma sektöründe faaliyet gösteren firmalar ile görüşülerek Kurumumuz aracılığı ile mesleki eğitim kursu düzenlenirse, “Otobüs Muavini” mesleğindeki ihtiyacın nispeten karşılanabileceği düşünülmektedir.

Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde ise en çok aranan meslek “Konfeksiyon İşçisi” mesleğidir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işi olan ilk on meslek incelendiğinde 7 mesleğin yine hazır giyim sektörüne özgü meslekler olduğu dikkat çekmektedir.

2.3. TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında işverenlere son bir yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bu mesleklerde eleman temininde güçlük çekilmesinin nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Tokat ili işgücü piyasasının talep kısmında yaşanan darboğazları daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin temin etmekte güçlük çektiği meslekler, eleman sayıları ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin etmekte zorlandığı gibi veriler ile önemli bilgi elde edilmektedir. Bu bölümde ele alınacak bilgiler, İlin istihdam politikasına da yön verecektir. Bu kapsamda temininde güçlük çekilen meslekler, sektör ve meslek grupları bazında detaylıca incelenecektir.

Araştırma kapsamında Türkiye genelinde 19.286 işletmenin (20+ istihdamlı) çeşitli mesleklerde eleman temininde güçlük çektiği tespit edilmiştir. Tokat ilinde ise 20+ istihdamlı 119 işletme son bir yıl içerisinde temininde güçlük çekilen meslekler olduğunu ifade etmiştir. Türkiye genelinde işletmelerin yüzde 19,4'ü son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çektiğini belirtirken, Tokat ilinde ise bu oran yüzde 31,8 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 17: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayıları

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İmalat	731
İnşaat	125
Toptan ve Perakende Ticaret	47
Ulaştırma ve Depolama	29
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	20
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	17
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	10
Eğitim	8
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	3
Bilgi ve İletişim	3
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	1
Genel Toplam	**996**

Tokat ilinde 996 kişilik işgücü için eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları sektör bazında incelendiğinde, özellikle "İmalat" sektörünün ön plana çıktığı Tablo 17 incelendiğinde anlaşılmaktadır. Tokat ilinde temininde güçlük çekilen elemanların içinde "İmalat" sektörünün payı yüzde 73,4 seviyesindedir. Bunun

dışında ilimizde “İnşaat” ile “Toptan ve Perakende Ticaret” sektörleri de ilk sıralarda yer alan ve eleman temininde güçlük çekilen diğer sektörlerdir.

Şekil 18: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısının Dağılımı

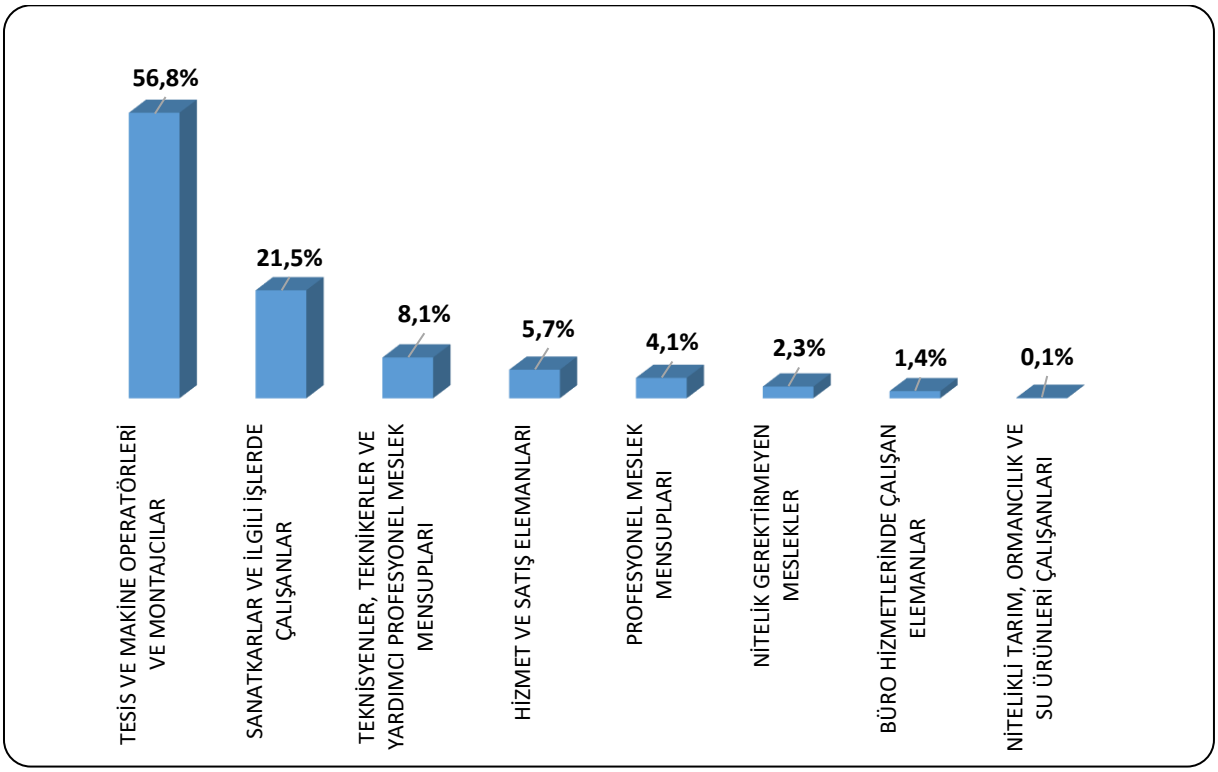

Tokat ilinde eleman temininde güçlük çekilen meslekler meslek gruplarına göre incelendiğinde 565 kişi ile “Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar” meslek grubunun ön plana çıktığı görülmektedir. Bu meslek grubunun toplam TGÇM içindeki payı yüzde 56,8 seviyesindedir.

Türkiye genelinde de Tokat ilinde olduğu gibi “Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar” meslek grubu temininde birinci sırada bulunmaktadır. Türkiye genelinde temininde güçlük çekilen meslekler içerisinde ilgili meslek grubunun payı yüzde 31,3 seviyesindedir.

Tokat ilinde “Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları” meslek grubu ise yüzde 0,1 ile temininde güçlük çekilen meslek grupları sıralamasında son sırada yer almıştır.

Tablo 18: Eleman Temininde Güçlük Çekilen İlk 10 Meslek

Meslekler	TGÇM Eleman Sayısı
Makineci (Dikiş)	372
Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	81
Konfeksiyon İşçisi	81
Diğer Tuğla Örücüler, Taş Duvarcılar	51
Kalite Kontrol Sorumlusu	40
Model Makineci (Hazır Giyim)	30
Ütücü	25
Otobüs Muavini	22
Pazarlamacı	16
Ütücü (Elle)	15

Tokat ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 372 kişi ile "Makineci (Dikiş)" mesleğinin yer aldığı görülmektedir. İlimizde temininde güçlük çekilen meslekler sıralamasında "Makineci (Dikiş)" mesleği bariz olarak ön plana çıkmıştır. Temininde güçlük çekilen ilk on mesleğin büyük çoğunluğu hazır giyim sektörüne özgü mesleklerdir. Kurumumuz aracılığı ile özellikle hazır giyim sektöründe düzenleyeceğimiz kurs ve programlar ile bu hazır giyim sektöründe temininde güçlük çekilen meslek sayısının azaltılabileceği düşünülmektedir.

Şekil 19: Eleman Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri

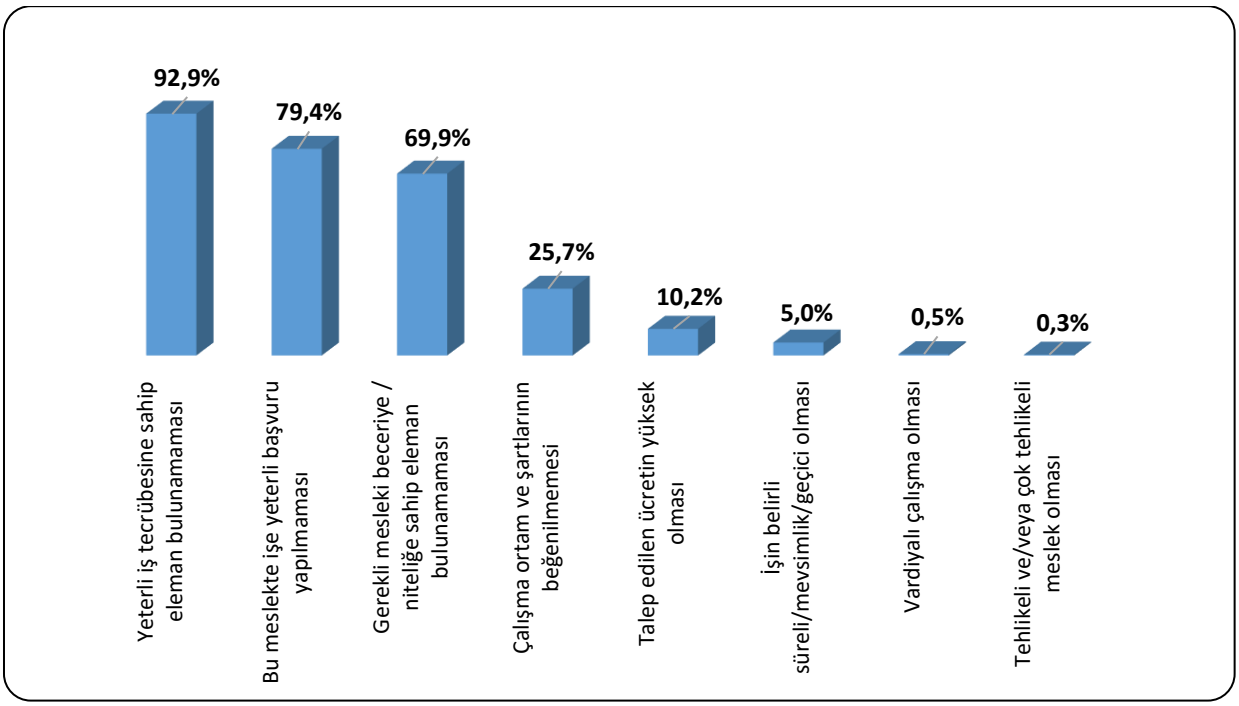

Araştırma kapsamında işverenlerimize eleman temininde güçlük çekilme nedenleri de sorulmuştur. Eleman temininde güçlük çekilme nedeni olarak birden fazla cevap veren işverenlerimiz de olmuştur.

Tokat ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada "Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunmaması" yer almaktadır. Türkiye genelinde ise 20+ istihdamlı işletmelerin TGÇM Nedenleri Dağılımında ilk sırada "Bu Meslekte İşe Yeterli Başvuru Yapılmaması" yer almıştır.

İlimizde "İşin Belirli Süreli / Mevsimlik/ Geçici Olması Olması", "Vardiyalı Çalışma Olması" ve "Tehlikeli ve/veya Çok Tehlikeli Meslek Olması" nedenleri son sıralarda yer almıştır. "Talep Edilen Ücretin Yüksek Olması" cevabı ise Tokat ilinde yüzde 10,2 seviyesindedir.

Eleman temininde güçlük çekilme nedenlerini ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için talep edilen beceri ve tecrübeye sahip bireyler sağlandığında işgücü talep ve arzı dengelenmiş olacaktır.

2.4. GELECEK DÖNEM İSTİHDAM BEKLENTİLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. Her ay düzenli olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından gerçekleştirilen İktisadi Yönelim Anketleriyle imalat sanayiinde yer alan firmalardan gelecek 3 aylık döneme ilişkin istihdam beklentileri derlenmektedir. TCMB'nin bu kapsamda her ay yayınladığı istatistikler ise yalnızca imalat sektörü ve ülke geneline ilişkin bilgi vermektedir. İşgücü Piyasası Araştırmaları ise işverenlere bir yıl sonrası için öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimlerini belirlenmektedir. Ayrıca istihdam özelinde, teknolojik değişim ve dönüşümün işverenlerin bulundukları sektöre gelecek 10 yılda nasıl etki edeceği de İPA ile işverenlere sorulmaktadır. İPA verilerinden elde edilen bilgilerle 17 sektör için Türkiye geneli ve il düzeyinde raporlar düzenli olarak her yıl yayınlanmaktadır.

2.4.1. Net İstihdam Değişimi

Bu bölümde Tokat ilinde 2022 yılı araştırma dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen "27 Mayıs 2023 tarihi itibariyle işletmenizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işletmelerin yüzde 18'i çeşitli mesleklerde net istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Tokat ilinde net istihdamın artacağını düşünen işletmelerin oranı 29,9 seviyesindedir. Öte yandan bazı meslekler için net istihdamın azalacağını düşünen işletmelerin oranı, ülke genelinde yüzde 1,7 ve Tokat ilinde ise yüzde 3,5 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 19: Sektörlere Göre Beklenen İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	5	19,2%
İmalat	2.979	16,5%
İnşaat	189	10,9%
Bilgi ve İletişim	10	10,0%
Ulaştırma ve Depolama	52	5,2%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	57	5,1%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	120	4,8%
Toptan ve Perakende Ticaret	81	2,5%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	11	1,4%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	5	1,3%
Eğitim	1	0,2%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	0	0,0%
Genel Toplam	**3.509**	**11,5%**

Net İstihdam Değişim Oranı (NİDO); ilgili sektörde net istihdam değişiminin (net istihdam artışı-net istihdam azalışı) o sektörde toplam çalışan sayısına bölünmesi ile hesaplanmaktadır. Bu oran, mevcut istihdama oranla ne kadar istihdam değişiminin beklendiğini göstermektedir.

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerde bir yıl sonrası için (27 Mayıs 2023) istihdamın yüzde 2,7 artacağı beklenmekte olup, bu oran Tokat ilinde yüzde 11,5'tir. Başka bir ifade ile Tokat ilinde bir sonraki yıl net istihdam artış oranı, Türkiye geneli net istihdam artışı oranından fazla olması beklenmektedir.

İlimizde en fazla net istihdam artışı 2 bin 979 kişilik artış ile "İmalat" sektöründe beklenmektedir. İlimizde hazır giyim sektörünün yaygın olmasından dolayı, "İmalat" sektöründeki bu artışın büyük bölümünün hazır giyim sektöründe olacağı düşünülmektedir.

Tokat ilinde en fazla net istihdam değişim oranı (NİDO) yüzde 19,2 ile "Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri" sektöründe beklenmektedir. "Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri" sektöründe NİDO'nun ilk sırada yer almasının nedeni net istihdam değişiminin fazla, toplam çalışan sayısının az olmasıdır.

Tablo 20: Meslek Gruplarına Göre Beklenen İstihdam Değişimi

Meslek Grupları	Net İstihdam Değişimi
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	1.728
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1.277
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	258
Hizmet ve Satış Elemanları	101
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	58
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	52
Profesyonel Meslek Mensupları	34
Yöneticiler	2
Genel Toplam	**3.509**

Tokat ilinde önümüzdeki bir yıl içerisinde en fazla istihdam artışı beklenen meslek grubu bin 728 kişilik artış ile "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubudur. İlimizde 27 Mayıs 2023 tarihine kadar, istihdam artışının en az olacağı meslek grubunun ise "Yöneticiler" meslek grubunda olacağı tahmin edilmektedir.

Tablo 21: En Fazla Net İstihdam Artış ve Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Konfeksiyon İşçisi	Tuğla İmal İşçisi
Makineci (Dikiş)	Beton ve Betonarme Kalıpçısı
Ütücü	Dağıtıcı (Posta Dağıtım Hizmetleri)
Diğer İplik İşçileri ve Sarıcıları	Pazarlamacı
Ağaç Palet İmalatçısı	-
İnşaat İşçisi	-
Konfeksiyon Ürünlerini Katlama/Paketleme İşçisi	-
Beden İşçisi (Genel)	-
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	-
Kalite Kontrolcü (Giyim Üretimi)	-

Tokat ilinde gelecek dönem, net istihdam artışının en fazla olması beklenen ilk üç meslek sırasıyla "Konfeksiyon İşçisi", "Makineci (Dikiş)" ve "Ütücü" meslekleridir. "Tuğla İmal İşçisi" mesleği ise en fazla net istihdam azalışı beklenen meslek olarak işverenlerimiz tarafından belirtilmiştir. Diğer tablo ve şekillerde olduğu gibi gelecek yıl net istihdam artışı olması belkenen ilk on meslek içeirsinde hazır giyim sektörü yine ön planda yer almakta olduğu Tablo 21'de incelendiğinde görülmektedir.

2.4.2. Teknolojik Dönüşümün İstihdama Etkisi

İPA kapsamında yer alan işverenlere, "Gelecek 10 Yıl İçerisinde İşgücü Piyasasında Yaşanan Teknolojik Gelişme Ya Da Dönüşümün Sektörünüzdeki İstihdama Yansımaları Nasıl Olacaktır?" sorusu yöneltilmiştir.

Tablo 22: İşverenlerin Teknolojik Dönüşüm Sonucu İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artış	Azalış	Değişmeyecek	Fikrim Yok
İmalat	46,0%	4,0%	19,4%	30,7%
Toptan ve Perakende Ticaret	21,1%	0,0%	38,0%	40,8%
İnşaat	16,7%	6,9%	19,4%	56,9%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	38,1%	0,0%	4,8%	57,1%
Ulaştırma ve Depolama	35,3%	5,9%	11,8%	47,1%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	45,5%	9,1%	18,2%	27,3%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	18,8%	0,0%	56,3%	25,0%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	100%	0,0%	0,0%	0,0%
Eğitim	9,1%	0,0%	36,4%	54,5%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	11,1%	11,1%	44,4%	33,3%
Bilgi ve İletişim	100%	0,0%	0,0%	0,0%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	11,1%	0,0%	55,6%	33,3%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	0,0%	0,0%	0,0%	100%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	0,0%	0,0%	0,0%	100%
Gayrimenkul Faaliyetleri	0,0%	0,0%	0,0%	100%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,0%	0,0%	0,0%	100%
Genel Toplam	**29,9%**	**3,5%**	**24,8%**	**41,8%**

İlimizde araştırma kapramında olan işyerlerinin yüzde 29,9'u teknolojik dönüşümün istihdamı artıracağını düşünürken, sadece yüzde 3,5'lık kısmı teknolojik dönüşümün istihdamı azaltacağını düşünmektedir. Sektörlere göre işgücü piyasalarında yaşanan teknolojik dönüşümün istihdama sektörel yansıması incelendiğinde istihdamda artış olmasını bekleyen işletmelerin oranının en yüksek olduğu sektörler "Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri" ile "Bilgi ve İletişim" sektörleridir. İstihdamda azalış bekleyen işletme oranı en fazla olan sektör ise "Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler"" sektörüdür. "Diğer Hizmet Faaliyetleri", "Madencilik ve Taş Ocakçılığı", "Gayrimenkul Faaliyetleri" İle "Finans ve Sigorta Faaliyetleri" sektörlerinde yer alan işyerleri ise bu soruya görüş beyan etmemiş, Fikrim Yok cevabını vermiştir. Ülkemiz ve ilimiz için önem arz eden "İmalat" sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin yüzde 46'sı teknolojik dönüşümün istihdamı artıracağı cevabını verirken; yine aynı sektörde faaliyet gösteren işyerlerinin yüzde 4'ü teknolojik dönüşümün istihdamı azaltacağı cevabını vermiştir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

2022 yılı Nisan-Mayıs aylarında saha çalışması gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında, ilimizde ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilerek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliklerin giderilmesi, işsizliğin azaltılması ile istihdamın korunması ve artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sunması amacıyla Tokat İli İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır. Ayrıca araştırma kapsamında yer alan işletmelerden alınan bilgiler doğrultusunda mevcut çalışanlar için beceri eksiklikleri, işverenin son bir yıl içinde eleman temin etmekte güçlük çektiği meslekler ve nedenleri tespit edilmiştir. Bu veriler doğrultusunda hazırlanan raporun işgücüne gerekli niteliklerin kazandırılması için aktif istihdam politikalarının planlanmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

İşgücü piyasasının aktörleri, emeğini arz eden çalışma istek ve arzusundaki kişiler ile emeği talep eden işverenlerdir. TÜİK tarafından her ay yayınlanan ve Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarına ilişkin sonuçları içeren istatistikler, işgücü piyasasının arz yönüne ilişkin temel bilgi kaynağı kabul edilmektedir. TÜİK 2013 yılından günümüze il düzeyinde işgücü verisi yayınlamamaktadır. 2014 itibariyle TÜİK'in yayınladığı işgücü istatistikleri içinde yalnızca yıllık bazda bölgesel veriler yer almaktadır. 2021 yılı TÜİK verilerine göre TR83 (Samsun, Çorum Amasya, Tokat) bölgesinde işsizlik oranı ise yüzde 7,9 düzeyindedir. 2023 yılından itibaren yıllık istatistiklerin il düzeyinde açıklanabilmesi için TÜİK tarafından çalışmalar sürdürülmektedir.

Tokat ilinde İŞKUR'da kaydı bulunan kişilerin önemli bir bölümü vasıf gerektirmeyen mesleklere sahip kişilerdir. İlimizde mesleksizlik kaynaklı işsizlik sıkıntısı ile birlikte bazı sektörlerde kalifiye eleman temininde de sıkıntı yaşanmaktadır. Bir çok işveren, açık işlerinde ve eleman temininde güçlük çektiği mesleklerde çalışacak personelin mesleki becerisi ve tecrübesine önem verdiğini ifade etmektedir. Bu durum kalifiye eleman talebinin karşılanabilmesi için İŞKUR'un aktif işgücü programlarının önemini ortaya koymaktadır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan eleman temininde güçlük çekilen mesleklere göre yapılacak çalışmalarla kurs ve programların planlanması istihdamın arttırılmasına yardımcı olacaktır.

Tokat ili İşgücü Piyasası Araştırma sonuçlarına göre araştırma kapsamında yer alan işletmelerdeki toplam çalışanların içinde erkeklerin payı yüzde 63,8 iken kadınların payı ise yüzde 36,2 olarak tespit edilmiştir. İlimizde en fazla sayıda kadın çalışanın istihdam edildiği

sektör İmalat sektörüdür. Kadın istihdamındaki yoğunluk sektörler arasında farklılık göstermektedir. Tokat ilinde kadın çalışan oranı en yüksek olan sektör Bilgi ve İletişim sektörüdür. Ülkemizde kadın çalışan oranının diğer sektörler ile kıyaslandığında nispeten daha yüksek olduğu sektörler Eğitim ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörleridir. Bu sektörlerde belirli bir eğitim düzeyinin üzerinde eğitime sahip kadınların istihdam edilme şansı daha yüksektir.

Ülkemizde kadınların işgücüne katılım oranı OECD ve AB ülkeleri ile kıyaslandığında düşük seviyededir. Kadınların işgücüne katılımının artması, kadınlara yalnızca ekonomik bağımsızlık kazandırmamakta, aynı zamanda sosyal hayatta daha etkin olmalarını sağlamaktadır. Ülkemizde ve ilimizde istihdamın arttırılması için kadın istihdamı teşvik edilmelidir. İş ve aile yaşamı dengesinin sağlanmasına yönelik gerekli düzenlemeler öncelikli olarak hayata geçirilmelidir. Kadınların eğitim seviyesinin artırılması, düşük eğitim seviyesine sahip kadınların mesleki eğitim kurslarından yararlandırılması, kadın istihdamına yönelik teşviklerin geliştirilmesi gerekmektedir. Kadın girişimcilere ait işyerlerinde kadın istihdamının diğer işletmelere kıyasla daha fazla olduğu gözlenmektedir. Bu nedenle kadın girişimciliğini teşvik etmek önem arz etmektedir.

Tokat ilinde İŞKUR'a kayıtlı kadın iş arayanların kayda değer kısmı nitelik gerektirmeyen mesleklerde iş aramaktadır. Bu kişilerin istihdamda yer alabilmeleri işverenin istediği mesleki becerilere sahip olacak şekilde gelişim göstermelerine bağlıdır.

2022 yılı Ocak-Eylül döneminde Tokat ilinde aktif işgücü piyasası programları kapsamında 116 kurs ve program düzenlenmiş olup bu kurs ve programlardan toplam 2 bin 535 kişi faydalanmıştır. İŞKUR tarafından açılan kurs ve programların yararlanıcılara mesleki beceri ve tecrübe kazandırdığı bunun sonucunda da yararlanıcıların istihdam edilebilirliklerinin arttığı söylenebilir.

İŞKUR'un emek piyasalarındaki etkin rolü oldukça önemlidir. Aktif işgücü programları ile kişilerin işgücü piyasasının gerekleri hakkında bilgilerini artırarak yeni bir meslek kazanmaları veya varolan mesleklerinde gerekli beceri ve tecrübeyi kazanmaları amaçlanmaktadır.

Tokat ilinde 20 ve üzeri istihdama sahip işletmeler içerisinde istihdamda öncü sektörler İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörleridir.

Tokat ili İşgücü Piyasası Araştırmasının uygulandığı Nisan-Mayıs döneminde 97 işletmede 853 açık iş tespit edilmiştir. Tokat ilinde İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 853 kişilik açık işin 703 kişilik kısmı, İmalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. İlgili dönemde açık işlerin nispeten yüksek olduğu diğer bir sektör ise Ulaştırma ve Depolama sektörüdür.

Tokat ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işletmelerin içinde açık iş bulanan işletme oranı yüzde 25,9 seviyesindedir. Türkiye geneli için açık işi olan işletme oranı ise yüzde 24,6 olarak gerçekleşmiştir.

Açık işi olan işletmelerin içinde; aradıkları elemanlar için talep edilen asgari eğitim düzeyine "Eğitim Düzeyi Önemli Değil" cevabı veren işletmelerin oranı Tokat ilinde yüzde 73,3 seviyesindedir.

Eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenleri incelendiğinde, işverenlerin istedikleri elemanları bulmakta yaşadıkları zorlukların en fazla "Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması" nedeninden kaynaklandığı görülmektedir. Ülke genelinde son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çekildiği belirtilen çoğu meslek için ilk sırada "Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması" veya "Bu Meslekte İşe Yeterli Başvuru Yapılmaması" TGÇM nedeni olduğu olarak ilk iki sırada yer almıştır.

Araştırma sonuçlarına göre çalışma kapsamında yer alan işverenlere bir yıl sonrası için yöneltilen "işletmenizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işverenlerin yüzde 18'i istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Tokat ilinde istihdamın artacağını düşünen işverenlerin oranı yüzde 29,9 seviyesindedir. Diğer taraftan istihdamın azalacağını düşünen işletmelerin oranı, ülke genelinde yüzde 1,7 iken Tokat ilinde yüzde 3,5 olarak gerçekleşmiştir.

Pandemi, Ukrayna-Rusya savaşı, Enerji ve gıda fiyatlarında yaşanan artışlar, ekonomilerde yaşanan arz talep dengesizliği ve enflasyonist baskılarla birlikte olağanüstü bir süreçten geçtiğimiz bu dönemde sosyo-ekonomik kırılganlığın dünya genelinde arttığı gözlenmektedir. Pandemi döneminde yaşanan gelişmeler, dijitalleşme ve son yıllarda hızla gelişen teknoloji, üretim süreçlerini değiştirmektedir. Bu değişim işgücü piyasalarına da yansımakta olup işgücünden talep edilen nitelik ve beceriler oldukça hızlı değişmektedir. Üretim süreçleri ile işgücü niteliklerinin uyumlu bir biçimde değişmesi, etkin bir işgücü piyasasının oluşması için

önem arz etmektedir. İşgücü piyasasının taleplerini karşılayabilecek nitelikli işgücünün oluşmasında mesleki eğitim ön plana çıkmaktadır.

Günümüzde istihdamın önemli bir aracı olarak görülen esnek çalışmanın yaygınlaşması, güvenceli esneklik kavramının daha fazla gündemde yer almasını sağlamaktadır. Aktif ve pasif işgücü piyasası politikalarıyla, güvence-esneklik dengesi de gözetilmelidir. Yaşam maliyetlerinin sürekli olarak yükseldiği bir dünyada, istihdamın ve gelirin sürdürülebilirliği için esnek çalışma modellerinin de güvenceli hale getirilmesine yönelik dönüşüm zaruridir.

İşgücü piyasasının mevcut durumunu görerek ve gelecek dönem eğilimlerini kestirerek karar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla işgücü piyasası analiz raporu hazırlanmıştır.

KAYNAKÇA

Sosyal Güvenlik Kurumu. (2022, 10 28). *Aylık Sigortalı İstatistikleri (Temmuz 2022).* SGK Web Sitesi: https://www.sgk.gov.tr/Istatistik/Aylik/42919466-593f-4600-937d-1f95c9e252e6/ adresinden alındı

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. (2022, 10 28). *İktisadi Yönelim Anketi ve Reel Kesim Güven Endeksi (Ekim 2022).* TCMB: https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/cb9c6ed8-d70b-4199-a7d8-0fd8067f4579/IYA-Rapor.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-cb9c6ed8-d70b-4199-a7d8-0fd8067f4579-ogdYfbO adresinden alındı

Türkiye İstatistik Kurumu. (2022, 10 28). *2021 Yılı İşgücü İstatistikleri.* TÜİK: https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=isgucu-istatistikleri-2021-45645&dil=1 adresinden alındı

Türkiye İş Kurumu. (2012-2022). İl Düzeyinde İstatistikler. *İdari Kayıtlar*. Türkiye: İŞKUR.

Türkiye İş Kurumu. (2022, Nisan-Mayıs). 2022 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması Verileri. Türkiye: İŞKUR.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO). (2022, 10 27). *Dünyada İstihdam ve Sosyal Görünüm Eğilimler 2022.* ILO: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/publication/wcms_834656.pdf adresinden alındı

EKLER

5.1. 2022 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞLETME BİLGİ FORMU

İŞKUR

2022 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2022 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan İşgücü Piyasası Araştırması (İPA) ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı ile sektörel bazda ihtiyaçların belirlenmesine yönelik bilgi toplanması ve işgücünün yetiştirilmesine yönelik programların geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1. Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak maksadıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile teminat altına alınmıştır. İlgili Kanun uyarınca şahsınıza ait bu bilgiler idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistiki maksadı dışında kullanılamaz.

2-Türkiye İş Kurumu Kanunu gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içerisinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim işyerlerine 8.030TL (sekizbinotuzlira) İdari Para Cezası verilir.

3-İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka maksatla kullanılamaz. Bu maddeye aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136'ncı maddesi hükümleri uygulanır.

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe yetkilileri tarafından doldurulması gerekmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No :.....

İşyerinin Yasal Unvanı :.....

1

İşyeri ile İlgili Bilgiler:

	Evet	Hayır
a) İşyerinizde ihracat yapılıyor mu?		
b) İşyerinizde Ar-Ge çalışması yapılıyor mu?		
c) İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıyor mu?		
d) İşyerinizde kısmi (part-time) çalışma yapılıyor mu?		
e) E-Ticaret (İnternet üzerinden) yoluyla mal veya hizmet satışı yapılıyor mu?		
f) Engelli istihdam ediyor musunuz?		

1) Gelecek bir yıl içinde ilinizde planlanan bir yatırımınız var mıdır? (Cevabınız evet ise soru 2'ye geçiniz. Hayır ise, soru 3'e geçiniz.)

Evet ( ) Hayır ( )

2) Yatırımla İlgili Bilgiler

Yatırımın Türünü Belirtiniz.

İlave Yatırım ( ) Her türlü ilave tesis, makine, teçhizat vs. alımı veya kiralanması
Teknolojik Yatırım ( ) Mevcut makine, teçhizatın teknolojik olarak yenilenmesi
Stratejik Yatırım ( ) İşyerinin verimliliğini ve karlılığını artırmak için yürütülecek her türlü AR-GE, eğitim ve pazarlama faaliyetleri
Diğer ( ) .....

3) İşyerinizde toplam kaç çalışanınız bulunmaktadır?

Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı

4) Çalışanlarınızda eksikliğini duyduğunuz bilgi ve beceriler var mıdır?
Evet ( ) (5.soruya geçiniz.) Hayır ( ) (6. soruya geçiniz.)

5) Çalışanlarınızda eksikliğini duyduğunuz bilgi ve becerileri belirtiniz.

Çalışanın Mesleği	Talep Edilen Bilgi ve Beceriler * a) Bilgisayar kullanımı b) Analitik Düşünebilme c) İletişim ve ifade yeteneği d) İkna kabiliyeti ve pazarlama gücü e) Sorun çözme ve inisiyatif alabilme f) Takım çalışması g) Yabancı Dil h) Yeterli mesleki / teknik bilgi i) İş tecrübesi j) Fiziki ve bedensel yeterlilik		
	1.	2.	3.

*Önem derecesine göre **EN FAZLA** 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1. En önemli olacak şekilde sıralanmalıdır)

BÖLÜM I-AÇIK İŞLER

6) Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz?

Evet ( ) 6.1. Soruya geçiniz. Hayır ( ) 7.Soruya geçiniz.

6.1) Eleman aranılan meslekler

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Çıraklık 3. Genel lise 4. Meslek L. 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü 8. Herhangi bir eğitim düzeyi aramıyorum.	Açık işiniz için cinsiyet tercihinizi belirtiniz? 1. Kadın 2. Erkek 3. Cinsiyet önemli değil	Açık İşinizde Engelli Çalıştırmak İster misiniz? 1. Evet 2. Hayır 3. Fark etmez	Talep Edilen Bilgi ve Beceriler * a) Bilgisayar kullanımı b)Analitik Düşünebilme c)İletişim ve ifade yeteneği d)İkna kabiliyeti ve pazarlama gücü e)Sorun çözme ve inisiyatif alabilme f) Takım çalışması g)Yabancı Dil h)Yeterli mesleki / teknik bilgi i) İş tecrübesi j) Fiziki ve bedensel yeterlilik			İlgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz? ** a) Akraba - Eş Dost b) Gazete - İlan, vb. c) İnternet - Sosyal Medya d) İŞKUR e) Kendi çalışanlarım aracılığıyla f) Özel İstihdam Büroları		
					1.	2.	3.	1.	2.	3.

*Önem derecesine göre **EN FAZLA** 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1. En önemli olacak şekilde sıralanmalıdır.)
Kullandığınız arama kanallarından **EN AZ 1, **EN FAZLA** 3 tanesini işaretleyiniz.

BÖLÜM II – 1 YIL SONRA (27 MAYIS 2023 TARİHİ İTİBARİYLE) ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

7) **1 yıl sonra (27 Mayıs 2023 tarihi itibariyle) işyerinizde net istihdam artışı bekliyor musunuz?**	**Evet** ☐ →	**7.1'e geçiniz.**
	Hayır ☐ →	**8. soruya geçiniz.**
	Fikrim Yok ☐ →	**8. soruya geçiniz.**

7.1) 1 yıl sonra (27 Mayıs 2023 tarihi itibariyle) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz	Net sayısal artış	Sizce bu meslekte artışın gerekçesi nedir? (İsteğe bağlı)

8) **1 yıl sonra (27 Mayıs 2023 tarihi itibariyle) işyerinizde net istihdam azalışı bekliyor musunuz?**	**Evet** →	**8.1'e geçiniz.**
	Hayır →	**9. soruya geçiniz.**
	Fikrim Yok →	**9. soruya geçiniz.**

8.1) 1 yıl sonra (27 Mayıs 2023 tarihi itibariyle) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış	Sizce bu meslekte azalışın gerekçesi nedir? (İsteğe bağlı)

BÖLÜM III - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

9) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslek var mı?

Evet ( ) 9.1. Soruya geçiniz. Hayır ( ) 10.Soruya geçiniz.

9.1) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri, bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz kişi sayısı ile nedenlerini belirtiniz.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması 2. Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi 3. Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 4. İşin belirli süreli/mevsimlik/geçici olması 5. Talep edilen ücretin yüksek olması 6. Tehlikeli ve/veya çok tehlikeli meslek olması 7. Vardiyalı çalışma olması 8. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması							
		1	2	3	4	5	6	7	8

*Birden Fazla Seçenek İşaretlenebilir.

BÖLÜM IV – İŞGÜCÜ PİYASASINA GENEL BAKIŞ

10) Gelecek 10 yıl içerisinde işgücü piyasasında yaşanan teknolojik değişim ya da dönüşümlerin sektörünüzdeki istihdama yansıması nasıl olacaktır?

İstihdamı arttıracaktır. ( ) İstihdamı azaltacaktır. ( ) İstihdamı Değiştirmez. ( ) Fikrim yok. ( )

11) Sektörünüzde gelecek 10 yılda öne çıkacağını düşündüğünüz (Geleceğin Meslekleri) meslekler nelerdir?

.....
.....

12) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hizmetlerinden faydalandınız mı?

Evet ( ) 13. Soruya geçiniz. Hayır ( ) 14. Soruya geçiniz.

13) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandınız?
(Hizmetlerde birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Eleman Temini ( )
İşbaşı Eğitim Programları ( )
Nakdi Ücret Desteği ( )
Mesleki Eğitim Kursu ( )
Kısa Çalışma Ödeneği ( )
Danışmanlık ve Yönlendirme ( )
Teşvikler ( )

14) İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetlerden faydalanmama nedeninizi belirtiniz. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

İŞKUR hizmetleri hakkında yeterli bilgi sahibi değilim. ( )
İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum. ( )
İŞKUR İnternet sitesi kullanışlı değil. ( )
İŞKUR'da aradığım nitelikte eleman bulamadım. ( )
İŞKUR, sektörüme uygun faaliyet sunmuyor. ( )
İŞKUR hizmetlerinden memnun kalmadım. ( )
Bürokrasi (kırtasiye) işlerinin çok olması. ( )
Diğer (Belirtiniz).....

15) İşyerinizde uluslararası/geçici koruma altındaki yabancı işçi istihdam ediyor musunuz?

Evet ( ) 16. Soruya geçiniz. Hayır ( ) 17. Soruya geçiniz.

16) Uluslararası/geçici koruma altındaki yabancı işçi istihdam etme sebebiniz nedir?

a) Yabancı dil bilgisine sahip olması
b) İşletmenin hedef kitlesiyle aynı uyruktan olması
c) Teşvikler
d) Yeterli mesleki bilgiye sahip olması
e) İşgücü maliyetinin daha düşük olması
f) Yeterli başvuru olmaması
g) Diğer….(kısaca açıklayınız) **(Son soru)**

17) Uluslararası/geçici koruma altındaki yabancı işçi istihdam **etmeme** sebebiniz nedir?

a) Yabancı işçi çalıştırma prosedürleri hakkında yeterli bilgi sahibi olmama
b) Çalışma izni harcının yüksek olması
c) Kültürel uyumsuzluk
d) Yeterli Türkçe bilgisine sahip olmama
e) Yeterli mesleki bilgiye sahip olmama
f) Yeterli başvuru olmaması
g) Diğer……(kısaca açıklayınız) **(Son soru)**

2022 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.